

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3100/2017. (V. 8.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	602
3101/2017. (V. 8.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	608
3102/2017. (V. 8.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	614
3103/2017. (V. 8.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	620
3104/2017. (V. 8.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	626
3105/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	633
3106/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	638
3107/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	642
3108/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	646
3109/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	650
3110/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	652
3111/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	655
3112/2017. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	658

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3100/2017. (V. 8.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 17.Pk.50.005/2017/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Magyar Szocialista Párt, 1073 Budapest, Erzsébet krt. 40–42. földszint 1.) 2017. április 20-án jogi képviselővel (*dr. Czeglédy Csaba*, 9700 Szombathely, Kossuth Lajos u. 8.) eljárva, a Fővárosi Ítéltábla útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be Fővárosi Ítéltábla 17.Pk.50.005/2017/2. számú végzése ellen.
- [2] 1.1. Az alapul fekvő ügyben Budapest Főváros XIV. Kerület egyéni választókerületi képviselőjelöltje – aki egyben a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend tagja is – 2017. április 4-én kifogást nyújtott be a Budapest Főváros XIV. Kerületi Helyi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: HVB) az indítványozó szórólapjával összefüggésben, a választás és a választási eljárás alapelveinek, valamint az Alaptörvény rendelkezéseinek megsértésére hivatkozva.
- [3] Az indítványozó által kiadott szórólap szó szerint idézte a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend szabályzata 3. cikkelyének első mondatát, miszerint: „Természetéből, valamint szoroson vallási és karitatív céljaiból kifolyólag a Rend távol áll minden politikai jellegű mozgalomtól vagy intézménytől.” A szórólap tartalmazta, hogy a képviselőjelölt a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend Magyarországi Helytartóságának titkára és kincstartója. Majd a szórólap következtetésképpen a képviselőjelöltről megállapította, hogy „Esküt tett, hogy nem politizál!” „Megszegte esküjét!”
- [4] Kifogástevő állítása szerint az indítványozó által kiadott szórólap hamis állítása a választói akaratot úgy kívánja befolyásolni, hogy rossz színben tünteti fel kifogástevőt mint képviselőjelöltet, megsérti törvényben biztosított emberi méltóságát, és hátrányos helyzetbe hozza őt szavahihetőségének megkérdőjelezésével. Kifogásában előadta, hogy a szórólapon szereplő idézet a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend Statútuma szövegkörnyezetéből kiragadott részlet, amellyel a szórólap kiadója azt kívánta közvetíteni a választópolgárok számára, hogy a képviselőjelölt mint a Lovagrend tagja, nem vállalhatja képviselői feladatokat. A Statútum szerint azonban maga a Lovagrend nem folytat politikai tevékenységet, azaz nem delegál jelölteket.
- [5] A szórólap ezzel nemcsak a képviselőjelölt, hanem a vallási közösség méltóságát is megsértette a kifogástevő álláspontja szerint.

- [6] A kifogástevő megítélése szerint a szórólapot kiadó szervezet kampánytevékenysége nem felel meg a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének. Mindezek alapján a jogszabálysértés tényének megállapítását és a szervezet további jogsértéstől való eltiltását kérte a HVB-től.
- [7] A HVB részben helyt adott a kifogásnak: a 33/2017. (IV. 7.) számú határozatában megállapította, hogy a szórólapon sérti a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltakat és eltiltotta a jogsértőt a további jogsértéstől.
- [8] A HVB határozata indokolásában rámutatott, hogy a vizsgált megnyilvánulásra választási kampányban került sor. A választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása, amely nélkül a választópolgárok nem, vagy csak komoly nehézségek árán dönthetnék el, hogy kire szavazzanak. A HVB vizsgálva az értékítélet és a tényállítás közötti különbséget, korábbi alkotmánybíróági döntések alapján kiemelte, hogy indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között is, mert míg a vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.
- [9] A határozat indokolásában a HVB kifejtette, hogy az indítványozó által kiadott szórólapon lévő közlés lényege az, hogy a jelölt becsapja a választóit azzal, hogy folytathat politikai tevékenységet. A Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend magyarországi helytartójának állásfoglalása szerint a lovagrend tagja helyi választásokon történő indulásának sem kánonjogi, sem rendi–statútumi akadálya nincs. Ezért a szórólapon feltüntetett azon tényállítás, amely szerint „Esküt tett, hogy nem politizál!”, „Megszegte esküjét!” valótlan tényállítás, amely alkalmas a választópolgárok megtévesztésére.
- [10] A kifogás azon részét, amelyben kifogástevő a vallási közösség méltóságának megsértésére hivatkozik, a HVB érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [11] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Választási Bizottság (a továbbiakban: FVB) 18/2017. (IV. 11.) FVB határozatával a HVB határozatot helybenhagyta. Az FVB határozat indokolásában kiemelte, hogy a Rendre és a Rend tagjaira vonatkozó szabályok eltérnek egymástól. Ahogy az a Rend magyarországi helytartójának állásfoglalásából kitűnik, a lovagrendi tagság nem érinti az állampolgár azon jogát, hogy választó és választható legyen, tehát nem tiltja a Rend tagjai számára, hogy politikai tevékenységet folytassanak.
- [12] 1.3. Az indítványozó bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelynek nyomán a Fővárosi Ítéltábla az FVB határozatot helybenhagyta. Az ítéltábla rámutatott az indokolásában, hogy a valós tényállításokból (a lovagrend statútuma, a képviselőjelölt lovagrendben betöltött pozíciója) a szórólapon olyan következtetés jelenik meg, amely valótlan tény tartalmaz: az a következtetés ugyanis, hogy a jelölt a lovagrendi tagságából eredően nem politizálhat, nem felel meg a valóságnak. Így valótlan az a tényállítás is, hogy a jelölt esküt tett arra, hogy nem politizál; illetve a politizálással megszegte az esküjét. Az ítéltábla osztotta az FVB azon álláspontját, hogy ezek a közlések tényállítások, mert objektíve bizonyítható kijelentést tartalmaznak.
- [13] 1.4. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla végzésével szemben nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Kifejtette, hogy a ténymegállapítás fogalmát olyan kiterjesztően értelmezte az ítéltábla, ami nincs összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleményszabadságból fakadó követelményekkel. Az ítéltábla egy közéleti vita során, választási kampányban közölt, képviselőjelöltet illető indítványozói kritikát, a szervezet helyi tagjainak személyes meggyőződését és egyben közvélekedést is tartalmazó közlése vonatkozásában jogsértést állapított meg, ami sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált szabad véleménynyilvánításhoz való jogát.

II.

- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv.-ben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelel.
- [15] Az alkotmányjogi panasz a Ve. 233. § (1) bekezdésében írt határidőben érkezett, a panaszos kimerítette jogorvoslati lehetőségeit, a kérelem megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [16] Tekintettel továbbá arra, hogy a panaszos a bírósági eljárásban kérelmező volt, az Abtv. 27. § szerinti érintettsége is kétséget kizáróan megállapítható. A panaszos Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozik, s a kérelem érdemi elbírálást igénylő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel.

- [17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy egy választásokon induló jelölt egyházi szervezeti tagságára tett, a bíróság által valótlán tényállításnak minősülő kijelentés használata a választási kampány során szélesebb körben érvényesülő véleménynyilvánítási szabadság védelme alatt áll-e.
- [18] Az Alkotmánybíróság tanácsa – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján a panaszt érdemben bírálta el.

III.

- [19] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.”

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben azt vizsgálta, hogy az ítéletábla döntése és az abban foglalt jogértelmezés sérti-e az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánítás szabadságát.
- [22] A 25/2013. (X. 4.) AB határozat indokolásának [49] bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapján folytatott eljárásokban elsősorban jogvédelmi szerepe van, mert az Abtv. 26–27. § rendelkezései értelmében az a feladata, hogy az Alaptörvényben biztosított alkotmányos alapjogoknak ténylegesen érvényt szerezzen.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság már több döntésében foglalkozott a véleménynyilvánítási szabadság kampánytevékenység során érvényesülő korlátaival.
- [25] 2.1. A 7/2014. (III. 7.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) az Alkotmánybíróság átfogóan és részletezően értékelt a közszereplők személyiségi jogainak korlátozhatóságát a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása érdekében. A választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása.
- [26] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben kifejtette, hogy a közügyek szabad megvitatásához fontos társadalmi érdek fűződik. Az Abh1. ezen fontos társadalmi érdek érvényesülésének alaptörvényi összefüggéseit megragadva, hangsúlyozta: „[a] szabad véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében. A véleményszabadságnak ez a kitüntetett szerepe kettős igazolással bír: mind az egyén, mind pedig a közösség szempontjából különösen becses jogról van szó. A szabad szólás lehetősége egyrészt nélkülözhetetlen az egyéni autonómia kiteljesítéséhez, [...] Másrészt a szólásszabadság a demokratikus, plurális társadalom és közvélemény fundamentuma. A társadalmi, politikai viták szabadsága és sokszínűsége nélkül nincs demokratikus közvélemény, nincs demokratikus jogállam” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. A 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban kifejtettek szerint a szólásszabadság „különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek” (ABH 1994, 219, 228–229.).

- [27] 2.2. Az 5/2015. (II. 25.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) a testület a fenti okfejtésre visszautalva mondta ki általános érvennyel, hogy „az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadság kiterjed a választási kampány során a jelöltek és a jelölő szervezetek által folytatott kampánytevékenységre.” (Indokolás [23]).
- [28] Az Abh2.-ben a testület rámutatott, hogy „[v]álasztási kampányban tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátait. Ez mindenekelőtt annyit jelent, hogy az egymással versengő jelöltek igyekeznek előnyt szerezni, s ennek elérése érdekében nyíltan és akár kendőzetlenül is megnyilvánulhatnak. Társadalmi érdek, hogy a kampányban nemcsak a közügyeket, hanem az egyes jelöltek alkalmasságát és a jelölő/támogató szervezet programját is megvitassák. Ez alkalmanként kemény verbális csatározásokat is jelenthet, de ez része a kampány során megvalósuló véleménynyilvánítási szabadságnak.” (Indokolás [26]).
- [29] Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság megerősítette a 31/2014. (X. 9.) AB határozatban rögzített azon álláspontját is, miszerint a választási kampányban a másik jelöltet negatív színben feltüntető kijelentések a véleménynyilvánítási szabadság körébe tartoznak, ha ezzel a választópolgárok döntési lehetőségét kívánják elősegíteni (lásd: Indokolás [30]).
- [30] 2.3. A 9/2015. (IV. 23.) AB határozatban egy, a választási kampány során közzétett videofelvételről és annak közléseiről állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy azok a konkrét közlés körülményeinek, tárgyának és céljának figyelembevételével egyértelműen a véleménynyilvánítás szabadságának fokozott védelmét élvező közügyek szabad vitatásának fogalmi körébe tartoznak. Az Alkotmánybíróság azzal, hogy a vitatott közlést értékítélet közvetítésének tekintette, amely nem az ellenérdekelt jelölt büntetőjogi felelősségre vonására irányult, szintén a véleménynyilvánítás szabadságának szélesebb körű érvényesülését segítette elő.
- [31] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot.
- [32] 3. Az Alaptörvénnyel összefüggésben is megállapítható, hogy az a véleménynyilvánítás szabadságának megfogalmazásánál nem tesz kifejezett különbséget értékítélet és tényközlés között. Az Alkotmánybíróság ezért jelenleg is irányadónak tartja a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban tett alábbi megállapításait: „[A]z értékítéletre, az egyén személyes véleményére a véleménynyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, függetlenül attól, hogy az értékes vagy értéktelen, igaz vagy hamis, érzelmen vagy észérveken alapul.
[...]
A véleménynyilvánítási szabadság nem ilyen feltétlen a tényállítások tekintetében. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanosságának (tudatosan hamis közlés) vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. A véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására. Ezen túlmenően a szabad véleménynyilvánítás olyan alkotmányos alapjog, amely csak felelősséggel gyakorolható, és a valótlan tények közlésének elkerülése érdekében bizonyos kötelezettségekkel jár a közvélemény alakításában hivatásszerűen részt vevő személyek esetében.” (ABH 1994, 219, 230–231.)
- [33] 4. Az Alkotmánybíróság fent ismertetett gyakorlatával összhangban azt vizsgálta meg, hogy a Fővárosi Ítéltábla végzése az indítványozó által közzétett szórólapon megjelenő közléssel összefüggésben olyan kiterjesztően értelmezte-e a ténymegállapítás fogalmát, amivel megsértette az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált szabad véleménynyilvánításhoz való jogát.
- [34] 4.1. Az Alkotmánybíróság a jelen, kifejezetten politikai jellegű választási ügyben eljárva is a konkrét ügy összes értékelt körülményére figyelemmel volt, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy nem ténybíróságként, hanem az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként jár el.
- [35] Az Alkotmánybíróság akkor fogadja el a választási kampányban a másik jelöltet negatív színben feltüntető kijelentéseket a véleménynyilvánítási szabadság körébe tartozónak, ha a vitatott kijelentések a választópolgárok döntési lehetőségét kívánják elősegíteni {lásd 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [36]}

- [36] A választójog az Alaptörvényben elismert, – a népszuverenitás elvének érvényre juttatását garantáló – alapvető jog. A választójog szabadságának gyakorlása abban áll, hogy a választópolgár a rendeltetésszerű joggyakorlásnak megfelelő tájékoztatás alapján jogosult eldönteni, hogy gyakorolja-e a választójogát vagy sem, illetve, hogy kire adja le szavazatát.
- [37] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen ügyben a szórólapon közölt tartalom nem a jelölt alkalmasságát vagy alkalmatlanságát középpontba állító véleménynyilvánítás. A szórólapon szereplő vitatott közlések olyan – az ítéletábla által valótlannak minősített – állítások, amelyekkel az indítványozó mint jelölő szervezet arról szándékozott a választópolgárokat meggyőzni, hogy az ellenérdekű jelölt lovagrendi tagságával összeférhetetlen a választásokon való indulás. Azonban a Lovagrendre és a Lovagrend tagjaira vonatkozó szabályok eltérnek egymástól. A Lovagrend Statúmuma alapján a Lovagrend tagjai nem tesznek esküt, hanem egy kinevező oklevéllel a rend tagjai közé felveszik, és lovaggá avatják őket. A Lovagrendre mint intézményre vonatkozó szabály és a Lovagrend tagjának magatartása közötti összefüggés pedig kifejezetten erre a viszonyra vonatkozik, nincs tehát kihatása a jelölt közéleti tevékenységére.
- [38] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a Fővárosi Ítéletábla döntése nem alaptörvényellenes módon – mind az aktív, mind a passzív választójog megfelelő érvényesülése érdekében – korlátozta az indítványozó véleménynyilvánítási szabadságát. A Fővárosi Ítéletábla támadott végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló kérelmet ezért az Alkotmánybíróság elutasította.

Budapest, 2017. április 25.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [39] Támogatom a határozat rendelkező részét, de nem értek egyet az alkotmányjogi panasz elutasításának érdemi indokolásával.
- [40] 1. A határozat szerint az lenne elsődlegesen vizsgálendő, hogy a rendes bíróság a konkrét közléssel összefüggésben kiterjesztően értelmezte-e a ténymegállapítás fogalmát. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából következően a vélemény-nyilvánítási szabadság korlátozásának vizsgálata nem merül ki ennyiben. A véleménynyilvánítási szabadságát érintő korlátozás megítélésekor több szempontra is figyelemmel kell lenni (nem pusztán csak arra, hogy a közlés tényállítás volt-e). Megfontolandó lett volna ezért a vizsgálatot az alábbi szempontok szerint elvégezni: „[a] nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezzi. Az ilyen közlés ugyanis a közhatalom és a közhatalmat gyakorlók ellenőrzésének, ellenőrizhetőségének egyik legfőbb garanciája, amely egy plurális alapokra épülő társadalom demokratikus és nyílt működéséhez nélkülözhetetlen követelmény (vö. [...] Indokolás [29]–[32]).” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [41] A szórólapon szereplő közlés korlátozásának semmi más indoka nem volt (ezt állapították meg a jogalkalmazó szervek is), mint a választási eljárás alapelvei: a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye. A választás tisztasága (mint szintén alapelv) végső korlátja lehet a kampányban egyébként is sokkal korlátlanabbul

közölhető véleményeknek, tényállításoknak. E szélső korlát (egyike) pedig az, hogy a kampányeszközzel (szórolappal) folytatott kampánytevékenység (közlés) a közügyekben történő megszólalás legyen. „Vagyis a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztá megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása”. {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}

- [42] A jelen esetben a jogsértőnek minősített közlés a következő volt: „Somodi Zoltán hazudik. Zuglónak? Hazudik a rendnek?”, „Esküt tett, hogy nem politizál!” „Megszegte esküjét! Ön hinne neki?”
- [43] Három tényállítás szerepel itt: 1. a jelölt hazudik, 2. esküt tett, hogy nem politizál, 3. megszegte esküjét. Különösen az utóbbi, illetve az utóbbi kettő olyan tényállítás kapcsán kérdéses, hogy az a közügyek vitatásának körébe esik-e; s az utóbbi kettő kontextusában az első tényállítás is a közügyek vitatásának körén kívül eshet. A kampányeszközök rendeltetésszerű felhasználásába az ilyen közlés nem tartozik bele, s ezért lehet arra a következtetésre jutni, hogy egy ilyen közlés korlátozását érintően nem állapítható meg a véleménynyilvánítás szabadságának alaptörvény-ellenes korlátozása.
- [44] 2. Amellett, hogy a 13/2014. (IV. 18.) AB határozat ide vonatkozó elvi tételeit mint vizsgálati szempontokat fontosnak tartottam volna figyelembe venni, a határozathoz képest eltérően kellett volna szerintem elvégezni annak vizsgálatát, hogy a tényállítás fogalmát az alapeljárásban kiterjesztően értelmezték-e.
- [45] A határozattól eltérően az adott közlés eltiltása kapcsán a véleménynyilvánítás korlátozását – álláspontom szerint – nem a (passzív, illetve aktív) választójog védelme indokolja.
- [46] A választási bizottságok és a bíróság eljárásában is a tényállításnak minősítés volt az a végigvonuló vitatott kérdés, amelynek alkotmányjogi relevanciája is van. A határozat is rögzíti: „[a] HVB vizsgálva az értékítélet és a tényállítás közötti különbséget, korábbi alkotmánybíróági döntések alapján kiemelte, hogy indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között is, mert míg a vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” Illetve „[a]z ítéletábla osztotta az FVB azon álláspontját, hogy ezek a közlések tényállítások, mert objektíve bizonyítható kijelentést tartalmaznak.”
- [47] Az 5/2015. (II. 25.) AB határozat [27] bekezdése a 7/2014. (III. 7.) AB határozat elvi tételét megerősítve kimondta: „[a]z értékítélet illetve a tényállítás közötti különbségtétel alkotmányossági relevanciája az Abh.-ban kifejtettek szerint a következő: »A véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteleltre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 230.]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.« (Abh., Indokolás [49])”
- [48] Ennek az alkotmánybíróági határozatnak megfelel az az értelmezés, ahogy az Ítéletábla a tényállítást elhatárolta az értékítélettől, ezért a panasz elutasítását erre kellett volna alapítani.

Budapest, 2017. április 25.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/1033/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3101/2017. (V. 8.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.988/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó Tóth Ernő (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Igyártó Gyöngyi ügyvéd, 1071 Budapest, Dózsa György út 80. III/1.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Kúria Pfv.I.20.988/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az ítéletet az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek tartotta.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az indítvány alapjául szolgáló per tárgyát az indítványozó mint II. rendű alperes és volt felesége (a per I. rendű alperese, a továbbiakban: I. rendű alperes) egykori közös lakóingatlanának (továbbiakban: ingatlan) tulajdonjoga képezte, melyre a per felperesei (továbbiakban: felperesek) az I. rendű alperessel szemben elsődlegesen adásvétel, másodlagosan elbirtoklás, az indítványozóval szemben elbirtoklás jogcímén igényt támasztottak és azt keresettel érvényesítették.
- [5] 1.2. Az indítványozó és az I. rendű alperes a felperesek keresetének elutasítását kérték. Perbeli védekezésük során vitatták a felperesek, illetve jogelődök ingatlanral kapcsolatos szerződéseinek érvényességét, az ingatlan birtoklásával kapcsolatos ténykörülmenyeket, az elbirtoklók sajátjakénti birtoklását, a birtoklás szakadatlanágát.
- [6] Az indítványozó jogi képviselővel járt el a perben, azonban az elsőfokú eljárás során tartott tárgyaláson személyesen – ilyen megjelenésre kötelező idézés ellenére – nem vett részt.
- [7] Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, elbírálv a felmerült jogi kérdéseket, – annak megállapítása mellett, hogy felperesek az ingatlan tulajdonjogát elbirtokolták – a felperesek elbirtoklásra alapított tulajdoni igényének helyt adott.
- [8] 1.3. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt. Fellebbezésében vitatta az elsőfokú döntést, új tényállításokat is tett, és sérelmezte, hogy személyes meghallgatása nélkül került sor az ítélet meghozatalára.
- [9] A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokain alapuló helybenhagyására irányult. Hivatkoztak arra, hogy az indítványozó szabályszerű idézésre nem jelent meg, távolmaradására a későbbiekben sem mentette ki; az elsőfokú bíróság egyebekben sem sértett eljárási szabályt.
- [10] A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezését megalapozatlannak találta, és az elsőfokú ítélet elbirtoklással kapcsolatos érdemi részét helyben hagyta. Indoklása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást hiánytalanul felderítette. Az indítványozó a szabályszerű idézésre nem jelent meg, ugyanakkor nem volt elzárva attól a lehetőségétől, hogy jogi képviselője útján ismertesse a védekezése alapjául szolgáló tényállításait, így a fellebbezésben előadott új tényeket, melyeket a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 235. § (1) bekezdése alapján már nem vehetett figyelembe.

- [11] 1.4. A másodfokú ítélettel szemben az indítványozó a Kúriához felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a felperesek keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára való utasítását.
- [12] A Kúria a másodfokú jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéleti indokolásában előrebocsátotta, hogy az eredményes felülvizsgálat alapja csak az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható eljárási jogszabálysértés megvalósulása lehet. Utalt arra, hogy vizsgálatának tárgyát kizárólag a felpereseknek az indítványozóval szemben elbirtoklás jogcímére alapított tulajdonjog megállapítása iránti kereseti kérelem tárgyában hozott jogerős ítéleti rendelkezés képezte.
- [13] Az indokolásban a Kúria részletesen kitért az indítványozó valamennyi érvére és felvetésére. Az elbirtoklás bekövetkezéne megállapítását megalapozottnak találta. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság nem sértett meg eljárási szabályokat, az indítványozót ugyanis azzal a figyelmeztetéssel idézte az első tárgyalásra, hogy érdemi ellenkérelmét legkésőbb az első tárgyaláson elő kell adnia, nyilatkoznia kell az annak alapjául szolgáló tényekről, és elő kell adnia bizonyítékait. Az indítványozó a tárgyaláson nem jelent meg és nyilatkozatot írásban sem tett. Jogi képviselőnek adott megbízását követően a bíróság a második érdemi tárgyalásra személyes megjelenési kötelezettséggel idézte, amit szintén elmulasztott.
- [14] A Kúria megállapítása szerint az indítványozó nem volt elzárva attól, hogy védekezése jogi és ténybeli alapját részletesen kifejtse, ezt azonban sem írásban, sem a tárgyaláson jelen levő jogi képviselő útján szóban nem tette meg. A felek jogainak rendeltetésszerű gyakorlásáról való gondoskodás körében álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen döntött, amikor a mulasztó indítványozó ismételt idézésének mellőzésével a tárgyalást berekesztette, és nyilatkozata bevárása nélkül a jogi képviselője nyilatkozatait értékelve hozta meg ítéletét. A bizonyítási teherrel kapcsolatos tájékoztatást érintő indítványozói érvelést illetően a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság nem valósított meg lényeges eljárási szabálysértést ezzel kapcsolatban sem, ugyanis a perben a felpereseket terhelte az elbirtoklás tényállási elemeinek együttes feltételei fennállásának bizonyítása, az indítványozónak és az I. rendű alperesnek az elsőfokú eljárásban előadott szűk körű védekezését a teljes bizonyító erejű magánokiratok cáfolták. Így nem hivatkozhatott az indítványozó arra, hogy az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről a bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatása elmaradt volna.
- [15] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alábbiakra hivatkozott.
- [16] 2.1. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjog sérelmét az elbirtoklás megállapítására alapította. Érvelésében vitatta az ítéleti megállapításokat, az elbirtoklás bekövetkezése jogi feltételeinek fennálltát, hivatkozott arra, hogy az ingatlant érintő egyik korábbi jogügylet idején külföldön tartózkodott. Korábbi – fellebbezésében előadott – állítását megismételve sérelmezte, hogy a szóban forgó ingatlan nem lett „beazonosítva”.
- [17] Az indítvány szerint az egyedi ítéletben nem jelent meg a szükségesség-arányosság követelménye, mivel „semmi szükség nem volt arra, hogy a II. rendű alperes (indítványozó) tulajdonjoga elvonásra kerüljön, arányosság sehol sem mutatkozik az ítéletben, hiszen a II. rendű alperes (indítványozó) semmilyen reparációban nem részesül.” Állítása szerint a bírói ítélet úgy vonta el ingatlantulajdonát, hogy megfelelő ellenértéket nem kapott érte.
- [18] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése szerinti, a tisztességes, „közvetlen” bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét elsősorban meghallgatásának hiányára alapította, valamint arra, hogy az I. rendű alperessel álláspontjukat és bizonyítási indítványukat összefüggően nem adhatták elő. Az indítványozó szerint „a szóbeli meghallgatás hiánya olyan súlyos eljárási hiányosság, amely sérti a közvetlenség elvét, a bíróság nem kísérelte meg a valóság/igazság feltárását, így az ítéletben megállapított tényállás nem felel meg a valóságnak. A bíróság nem hívta fel az alpereseket a mulasztás terhének következményeire a meghallgatásuk elmaradása vonatkozásában.” Kifogásolta a bizonyítási teherrel kapcsolatos tájékoztatását is, és ezzel összefüggésben hivatkozott 1967/2009. számú polgári elvi határozatra, miszerint „a bíróság tájékoztatási kötelezettségének elmulasztása következtében a fellebbezésben a fél alappal hivatkozhat olyan bizonyítékra, amely az elsőfokú eljárásban már rendelkezésre állt, és amelynek figyelembevétele az eljárás befejezését egyébként nem késlelteti.”
- [19] Sérelmének lényegét abban látta, hogy egy jogerős bírósági ítélet „akarata és tiltakozása ellenére” elvonta az ingatlantulajdonát, és a bírósági eljárásban az érdekeit szolgáló eljárásjogi garanciák nem érvényesültek. Állította, hogy pervesztessége és ingatlanának elvesztése egyenes arányban áll a perbeli jogai (tisztességes eljárás)

súlyos megsértésével. Hangsúlyozta, hogy egy tulajdonjogi perben a tulajdonos személyes meghallgatásának elmaradása súlyos szabálysértés és nem a tulajdonjog védelmét szolgálja.

- [20] Indítványában hivatkozott az Alkotmánybíróság gyakorlatára a tulajdonhoz való jog vonatkozásában: az Alaptörvény nem a polgári jogi értelemben vett jogvédelmet biztosítja (birtoklás, használat, részjogosítványai), hanem közjogi garanciákat ír elő az állam részére. Jelen esetben a jogvitát elbíráló bíróság részére, a bíróság az ítélezést az Alaptörvény keretei között, a tulajdonhoz való jog – mint alapjog – vezérfonalát követve fejtheti ki – érvelt az indítványozó. A 481/B/1999. AB határozatát idézte, miszerint az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „nem a tényleges tulajdonszerzést, a tulajdonhoz jutás jogát, a tulajdon értékcsökkenéstől mentes és végleges megtartását garantálja, hanem az állam számára ír elő kétirányú kötelezettséget. Az állam egyfelől az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi.” A 35/1994. (VI. 24.) AB határozatból az indítványozó a következőket idézte: „[a]z Alkotmánybíróság értelmezése szerint az alkotmányos tulajdonvédelem a meglévő tulajdonra vonatkozik, a tulajdonhoz való jog nem biztosít jogot a tulajdonszerzésre.”
- [21] Az indítványozó szerint a jogerős bírósági ítélet a panaszos tulajdonjoga alkotmányos intézményének kétségbevonásával, a tulajdonjogának tisztességtelen eljárásban való elvonása útján vált alaptörvény-ellenessé.
- [22] A bírói eljárás tisztességessége szempontjából sérelmezte továbbá, hogy a peres eljárásban nem kerültek feltárára az ügy szempontjából általa lényegesnek minősített körülmények. A perben az I. rendű alperessel közös jogi képviselővel jártak el, akinek szerepe csak formális volt, érdemi jogi védekezést, indítványt nem terjesztett elő. A szerinte nem jól megválasztott jogi képviselő peres eljárásban tanúsított passzív magatartása nem vezethetett volna oda, hogy a bíróság negligálja az alperesi érdekvédelmet szolgáló körülmények feltárását. Az indítványozó sérelmezte, hogy a tárgyalás időpontjában fennállt betegségéről csatolt orvosi igazolását az eljáró bírák nem vették figyelembe.
- [23] Összességében állította, hogy az elsőfokú eljárás lefolytatása egyoldalú volt a felperesek javára, miközben a tisztességes eljáráshoz való jogban benne értendő a felek perbeli esélyegyenlősége.
- [24] Indítványkiegészítése végén az indítványozó ismételten kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Kúria Pfv.I.20.988/2015/8. számú ítéletét, továbbá, hogy az ítélet megsemmisítése esetén az új eljárásban hallgassa meg a bíróság.
- [25] Az indítványozó az indítványában megemlítette az Alaptörvény XXIV. cikkét is. Az ennek szövegeként tévesen idézett XXVIII. cikkbeli szövegre és az indítvány érvelésére tekintettel az Alkotmánybíróság a XXIV. cikk megjelölését elírásnak tekintette.

II.

- [26] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései a következők:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [27] Az indítvány nem megalapozott.
- [28] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [30] 1.1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [31] Mind az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdése az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazza.
- [32] 1.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadásának további feltételét határozza meg, mely szerint a testület az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság e feltételeket alternatív törvényi feltételnek tekinti, azaz bármelyik fennállta esetén az alkotmányjogi panaszt be kell fogadni.
- [33] 2. Az Alkotmánybíróság ebből következően a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványnak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozó indítványi elemei megfelelnek-e az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív feltételnek.
- [34] 2.1. Az indítványozó által hivatkozott, a jelen határozat Indokolása [18]–[19] bekezdéseiben ismertetett, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joga sérelme vonatkozásában az Alkotmánybíróság rámutat arra: szakjogi-törvényességi kérdés annak megítélése, hogy az ingatlan elbirtoklása megtörtént-e. Az Alkotmánybíróságnak nincsen lehetősége annak felülbírálatára, hogy a bíróság mely bizonyítékokat és milyen súllyal mérlegel.
- [35] Mint azt az Alkotmánybíróság korábban a 3351/2012. (XII. 5.) AB végzésében megállapította: „az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre, ebbe azonban a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbírálata nem tartozik bele.” {3351/2012. (XII. 5.) AB végzés Indokolás [7]}
- [36] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik.” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}
- [37] Ez a megközelítés a jogszabályok bírósági eljárások során történő értelmezésére is irányadó. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés (továbbiakban: ABv.; Indokolás [14]}
- [38] A fentieknek megfelelően a tulajdonjog sérelmét állító indítványi elemek megítélése szakjogi-törvényességi kérdés, melyek alapvető alkotmányjogi kérdést nem vetnek fel.
- [39] 2.2. A szükségesség-arányosság mércéjét az indítványozó nem annak alkotmányjogi jelentése és tartalma szerint értelmezte. Az indítványozó által megfogalmazott szükségesség-arányosság sérelme és az általa hivatkozott Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése között az Alkotmánybíróság nem talált vizsgálható alkotmányjogi összefüggést.
- [40] Tekintettel arra, hogy a jelen határozat Indokolása [18]–[19] bekezdésének indítványi elemeivel kapcsolatban nem merül fel az Abtv. 29. §-ában foglalt két feltétel egyikének a fennállta sem, ezért ezek az indítványi elemek nem fogadhatók be.
- [41] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét alapvetően két elemre alapította, melyeket az Alkotmánybíróság a befogadhatóság szempontjából külön-külön vett vizsgálat alá.
- [42] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét egyfelől a bizonyítékok bírói mérlegelésére és a tényállás mikénti megállapítására vonatkoztatva állította.
- [43] Ahogy arra a jelen határozat Indokolása [37] bekezdésében idézett végzésében rámutatott, az Alkotmánybíróságnak a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbírálatára nincs lehetőség.

- ge, csupán a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének d) pontja alapján [lásd: 3351/2012. (XII. 5.) AB végzés Indokolás [7]].
- [44] Az Alkotmánybíróság vizsgálata nem terjed ki jelen ügyben sem arra, hogy a felmerült jogvitát hogyan kellett volna a bíróságnak megítélnie. „sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {ABv., Indokolás [14]}.
- [45] Az, hogy az eljáró bíróság mely bizonyítékokat és milyen súllyal mérlegel, valamint a tényállást miként állapítja meg, nem processzuális kérdés, és nem veti fel a tisztességes bírói eljárásához való jog sérelmét.
- [46] Az indítványozó másfelől azt is állította, hogy az eljárás során nem hallgatták meg személyesen és nem volt lehetősége arra, hogy bizonyítási indítványát előadja, így sérült a közvetlenség elve, egyben sérelmezte a bizonyítási teherrel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség elmulasztását is.
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított ezen érvelése – megalapozottsága esetén – felvetheti az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, ezért e tekintetben a befogadás és az érdemi vizsgálat mellett döntött.
- [48] Ennek során az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításra jutott.
- [49] A közvetlenség sérelmét állító indítványi elem nem megalapozott. Az indítványozót mint II. rendű alperest a tárgyalásra szabályszerűen idézték, nevében jogi képviselője járt el. Az indítványozó a tárgyaláson nem jelent meg és nyilatkozatot írásban sem tett. Jogi képviselőnek adott megbízását követően a bíróság a második érdemi tárgyalásra személyes megjelenési kötelezettséggel idézte, amit szintén elmulasztott. Nem volt elzárva attól, hogy védekezése jogi és ténybeli alapját részletesen kifejtse, ezt azonban sem írásban, sem a tárgyaláson jelen levő jogi képviselő útján szóban nem tette meg. Az Alkotmánybíróság maga is úgy ítéli meg, hogy a felek jogainak rendeltetésszerű gyakorlásáról való gondoskodás körében az elsőfokú bíróság helyesen döntött, amikor a mulasztó indítványozó ismételt idézésének mellőzésével a tárgyalást berekesztette, és nyilatkozata bevétele nélkül a jogi képviselője nyilatkozatait értékelve hozta meg ítéletét. Az Alkotmánybíróság osztja a Kúria álláspontját abban is, hogy az elsőfokú bíróság nem valósított meg lényeges eljárási szabálysértést a bizonyítási teherrel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettséget illetően sem, ugyanis a perben a felpereseket terhelte az elbirtoklás tényállási elemeinek együttes feltételei fennállásának bizonyítása; az indítványozónak és az I. rendű alperesnek az elsőfokú eljárásban előadott szűk körű védekezését a teljes bizonyító erejű magánokiratok cáfolták. Az indítványozó által nem megfelelőnek ítélt jogi képviselő tevékenységével összefüggésben sem állapítható meg kifogásolható bírósági eljárás.
- [50] A fentiekre tekintettel az indítványozónak a tisztességes bírói eljáráshoz való joga nem szenvedett sérelmet.
- [51] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [52] Nem értek egyet az indítvány elutasításával: véleményem szerint a jelen ügyben az indítvány visszautasításának lett volna helye. Álláspontom indoka a következő.
- [53] A határozat a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos indítványi kérelem egy részélemére: a bizonyítási teherről való tájékoztatás elmaradására tekintettel bírálja el az indítványt érdemben. Az indítvány ezen eleméről (is) a Kúria támadott döntése a bizonyítékok mérlegelése alapján állást foglalt. Az indítvány lényegében azt

kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság a bizonyítékok felülmérlegelésével más következtetést állapítson meg az eljárás törvényességét illetően, mint amelyre a Kúria jutott, vagyis negyedfokú bíróságként járjon el.

- [54] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata az, hogy ha az indítvány a bíróság által lefolytatott mérlegelés és az alapján hozott döntés felülbírálsát várja el, arra az Alkotmánybíróság hatásköre hiányát állapítja meg. Így például egy nemrégiben elfogadott végzés szerint: „Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy »[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. [...] Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti 'szuperbíróság' szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.« [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]] [...] Az eljárási jellegű kifogásokkal összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy »a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bíróságok eljárásának ezen túlmenő elemei, így különösen az adott jogvitáknak – a jogszabályok alkalmazásával és a bíróság mérlegelési jogának gyakorlásával történő – mikénti eldöntését nem tekinti alkotmányossági kérdésnek. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny jog sérelem orvoslása eszközének« [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]].” 3058/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [15]–[16].

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1637/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3102/2017. (V. 8.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.148/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Paraizs József ügyvéd, 1126 Budapest, Böszörményi út 8.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv. II.10.148/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az ügy tényállása szerint az indítványozó – perbeli alperes – a perbeli felperessel munkaviszonyban állt, aki az indítványozó jogviszonyát rendkívüli felmondással megszüntette. Az intézkedés jogellenességének megállapítása iránt az indítványozó – jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügy előzményeként – keresetet terjesztett elő, amelyet azonban a bíróság első- és másodfokon elutasított, megállapítva az indítványozó vétkes kötelezettségszegését. A jogerős ítéletet a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta.
- [4] Az indítványozóval szemben a perbeli felperesi gazdasági társaság ezt követően keresetet nyújtott be, amelyben kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót, mivel vezető állású munkavállalóként az ügyvezetői tevékenységéhez kötődően kárt okozott. Az indítványozó a kereset elutasítását kérte, illetve vagylagosan legalább 50%-os kármegosztás megállapítását, valamint viszontkeresetet terjesztett elő annak megállapítása iránt, hogy a perbeli felperes megszegte a munkaszerződést, amikor elmulasztott a biztosítóval felelősségbiztosítási szerződést kötni. Az elsőfokon eljáró bíróság kártérítés és annak kamatai megfizetésére kötelezte az indítványozót. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – az indítványozó által fellebbezett részében – megváltoztatta és a perbeli felperes keresetét elutasította. A jogerős ítélet ellen a perbeli felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria a jogerős döntést részben megváltoztatta, részben pedig hatályon kívül helyezte.
- [5] A 2015. július 1-jén készült tárgyalási jegyzőkönyv tanúsága szerint a Kúria ezen ügyben eljáró tanácsa a felperes kezdeményezésére tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt végzéssel elrendelte a felülvizsgálati ügy zárt tárgyaláson való elbírálását. A végzés indokolásában a döntést a tanács a következőkkel támasztotta alá: „[a] Kúria a Pp. 5. § (2) bekezdése alapján – tekintettel az ügyben szereplő termelési adatok, anyagok, vezető tisztségviselők személyére, mely adatok nyilvánosságra kerülése a felperes gazdasági társaság üzleti érdekeit sértheti – zárt tárgyalást rendelt el.”
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Mfv.II.10.148/2015/7. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, semmisítse meg azt, mert az az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő eljárásban jött létre, és így jogállami bírósági határozatnak nem tekinthető. A megsemmisítés folytán várható megismételt eljárásra tekintettel kérte továbbá a Kúria egy másik tanácsának a kijelölését. Ennek kapcsán megjegyezte, hogy ez ugyan ellenkezik a vonatkozó törvényi rendelkezéssel, de a rendkívüli helyzet rendkívüli kezelést igényel. Kérte továbbá, hogy amennyiben a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a támadott ítélet végrehajtását nem függesztette fel, akkor az Alkotmánybíróság erre hívja fel.
- [7] Az indítványozó elsőként utal arra, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában foglalkozott a tárgyalás nyilvánosságával [58/1995. (IX. 15) AB határozat, 33/2002. (VII. 4.) AB határozat, 20/2005. (V. 26.) AB határozat,

19/2009. (II. 25.) AB határozat, 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 8/2013. (III. 1.) AB határozat]. Álláspontja szerint az indítványban kivonatolva ismertetett határozatokból az következik, hogy a nyilvánosság megsértése az Alkotmánybíróság álláspontja szerint olyan súlyos alaptörvény-ellenesség, amely miatt az ilyen eljárásban született határozat nem tekinthető alkotmányosnak.

- [8] Véleménye szerint a tárgyalás nyilvánosságának épp az az értelme, hogy megvédje a feleket a nyilvánosság kontrollja nélkül lefolytatásra kerülő „titkos” eljárásoktól. A nyilvánosság kizárása és az ezzel együtt járó transzparencia hiánya által teremtett atmoszféra a feleket és azok képviselőit gátolja a jogaik szabad gyakorlásában, állapítja meg.
- [9] Az indítványozó kijelenti, „nem állítja, hogy a tárgyalás nyilvánossága egy korlátozhatatlan eljárási alapjog”, a vonatkozó törvény szövegéből azonban az következik, hogy a nyilvánosság kizárása egy kivételes lehetőség, ez csak akkor lehetséges, ha „feltétlenül szükséges”, másrészt a bíróság köteles az ilyen végzést külön megindokolni.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a jelen panasz alapjául szolgáló eljárásban a nyilvánosság kizárása nem volt szükséges, arra önkényesen és érdemi indokolás nélkül került sor. A Kúria jelen beadványban panaszolt eljárását megelőzően a felek öt eljárási fokon (a munkaügyi és a kártérítési perben) tárgyaltak az indítványozó nézete szerint azonos tényállásról, ugyanakkor a Kúria jelen beadványban panaszolt eljárásáig a felperes zárt tárgyalás iránti kérelmet nem terjesztett elő, amiből az indítványozó szerint arra lehet következtetni, hogy az eljárások tárgyát a felperes sem tekintette olyannak, amelyek a nyilvánosság kizárását jogszerűen lehetővé tették volna. A felperes a felülvizsgálati kérelemben kezdeményezte a nyilvánosság kizárását az „üzleti titok szükségszerű védelme miatt”, de nem határozta meg, hogy pontosan mit és miért tekint üzleti titoknak, és miért tart attól, hogy ezek az állítólagos titkok a tárgyaláson a nyilvánosság számára hozzáférhetővé válnak.
- [11] Az indítványozó utal arra is, hogy már a tárgyalás megkezdése előtt a tárgyalóterem ajtaján egy „Zárt tárgyalás” felirat került elhelyezésre, ami nyilvánvalóan nem jelenthetett mást, mint hogy az eljáró tanács a felek meghallgatása és a – véleménye szerint – hiányzó indokolású kérelem okának tisztázása nélkül már tárgyaláson kívüli döntést hozott a zárt tárgyalás tartásáról, és a felirat kirakására utasította a technikai személyzetet.
- [12] Ehhez képest – az indítványozó véleménye szerint – a tárgyaláson az eljáró tanács „eljátszotta”, hogy a döntése még nem született meg, és a tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt végzést hozott a zárt tárgyalás tartásáról. Ezt megelőzően azonban meg sem kísérelte tisztázni, hogy pontosan melyik adatok vonatkozásában és milyen alapon állította felperes, hogy azok üzleti titoknak minősülnek. Az indítványozó álláspontja szerint a nyilvánosság kizárásáról csak annak feltárását követően lehet dönten, hogy mely információk üzleti titok jellegére hivatkozik a kérelmező, ezek valóban üzleti titoknak minősülnek-e, a tárgyaláson ezek az információk nyilvánosságra kerülhetnek-e, vagy csak az iratok között elfeksznek és a felek nem hivatkoznak rájuk, valamint feltétlenül szükséges-e a nyilvánosság kizárása ezen, bizonyítottan üzleti titoknak minősülő információk tekintetében. A döntés során – állítja az indítványozó – a bíróságnak figyelemmel kell lennie a fél korábbi eljárására, és amennyiben ugyanezen adatok vonatkozásában sem az első, sem a másodfokú eljárásban nem kért zárt tárgyalást, akkor a jog által tilalmazott ellentmondó magatartás okára külön rá kell kérdeznie. Jelen esetben ez nem történt meg. Sőt – állítása szerint – a határozatot az eljáró tanács szintén csak formálisan, érdemi érvelést nem tartalmazó módon indokolta.
- [13] Az indítványozó meggyőződése szerint a nyilvánosság kizárására a vonatkozó jogszabályban foglalt kivételes lehetőség hiányában került sor, ami az Alaptörvény XXVIII. cikkének a sérelmét jelenti.
- [14] Az indítványozó előadja még, hogy a tárgyaláson ténylegesen részt kívánt venni dr. Lajer Zsolt ügyvéd. A zárt tárgyalás – álláspontja szerint – jogellenes elrendelésével tehát nemcsak az „arc nélküli nyilvánosság” jogai csorbultak, hanem ténylegesen lehetetlenné vált, hogy a bíróságok munkája feletti kontroll működjön.

II.

- [15] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [16] 1. Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság – tanácsban eljárva – befogadta [Abtv. 56. § (1) bekezdés]. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy vajon sérti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését a Kúria zárt tárgyalás megtartására irányuló döntése. Másképpen megfogalmazva: összességében tisztességtelenné vált-e a felülvizsgálati eljárás, illetve maga a peres eljárás azzal, hogy a Kúria elrendelte a felülvizsgálati tárgyalásról a nyilvánosság kizárását.

- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az eddigi gyakorlatában a tisztességes eljáráshoz való jogot az eljárás egészének minőségében ragadta meg. A vonatkozó korábbi gyakorlat áttekintése során a testület a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági döntésekben foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembevételével járt el. Ennek megfelelően a konkrét ügy kapcsán összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket, és megállapította, hogy nincs akadálya a korábbiakban kialakult és idevágó gyakorlat megfelelő alkalmazásának. Az Alkotmánybíróság a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában megállapította, hogy „[a] «tisztességes eljárás» (*fair trial*) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint «igazságos tárgyalás»), hanem az idézett alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl – különösen a büntetőjogra és eljárásra vonatkozóan – az 57. § többi garanciájának teljességét is átfogja. Sőt, az Egyezségokmányok és az Emberi Jogok Európai Egyezményének – az Alkotmány 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó – eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a *fair trial* olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás «méltánytalan» vagy «igazságtalan», avagy «nem tisztességes»” [ABH 1998, 95.].
- [18] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélésénél minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: mint ahogyan jelen ügyben is, elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve. Az Alkotmánybíróság e vonatkozásban kialakult töretlen gyakorlata szerint az alapjog sérelmére általában az vezetett, ha a panaszos jogérvényesítése időben, vagy a hatóság vagy a bíróság eljárási cselekményeinek előreláthatósága tekintetében akadályozott, kiszámíthatatlan vagy bizonytalan volt {lásd többek között 3174/2014. (VI. 8.) AB határozat, 17/2015. (VI. 5.) AB határozat, 19/2015. (VI. 15.) AB határozat}.
- [19] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán a fentiekkel összefüggésben megállapítja, hogy a panaszost jogai érvényesítésében semmi nem akadályozta, így munkáltatója keresetével szemben viszontkeresetet terjesztett elő, az ügyében eljáró bíróságok a megállapított tényállás alapján, a felvett bizonyítékok értékelésével indokolt döntéseket hoztak, az első és másodfokon eljáró bíróságok ügyében nyilvános tárgyalást tartottak, az eljárás során a panaszos a rendelkezésére álló valamennyi jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [20] 3. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában azt állítja, hogy ügyében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérült. E szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”. Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésében felsorolt jogosultságok közül a tárgyalás nyilvánosságához való joga sérelmére hivatkozik. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 5. §-ának (1) bekezdése ezt a kérdést a következőképpen szabályozza: „[a] bíróság – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a felek közötti jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálja el”.
- [21] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a tárgyalás nyilvánosságának jogintézményét is megvizsgálta és áttekintette. A tárgyalás nyilvánosságának elve lényegében azt jelenti, hogy – főszabályként – a felek közti jogvitát a bíróságnak nyilvános tárgyaláson kell elbírálnia, azaz a tárgyaláson nemcsak a per szereplői – a bíró, a felek, a beavatkozó, a tanú, a szakértő –, hanem rajtuk kívül bárki – így a közvetetten érintettek, a rokonok, az ügyvédjelöltek, a joghallgatók, a jogtudomány képviselői és a sajtó képviselői – megjelenhet. A tárgyalás nyilvánosságának elvéből következik az is, hogy a tárgyaláson valamennyi eljárási cselekmény – a határozathozatal céljából tartott tanácskozás kivételével – nyilvánosan megy végbe. Az Alkotmánybíróság e vonatkozásban is áttekintette a kérdéskört érintő korábbi gyakorlatát. Ennek során a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági döntésekben foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembevételével járt el. Ennek megfelelően a konkrét ügy kapcsán összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket, és megállapította, hogy nincs akadálya a korábbiakban kialakult és idevágó gyakorlat megfelelő alkalmazásának. Az Alkotmánybíróság korábban már többször foglalkozott a tárgyalás nyilvánossága kérdésével. Így – egy, a büntetőeljárási törvényt érintő ügyben – kinyilvánította, hogy „[a] modern büntetőeljárások alkotmányos alapelvei közé tartozik az eljárás nyilvánossága, amely elsősorban a tárgyalás nyilvánosság-

gának és a bírósági döntés nyilvános kihirdetésének követelményét jelenti. A nyilvánosság mindenekelőtt az igazságszolgáltatás működésének ellenőrzését hivatott biztosítani a társadalom részéről. Ugyanakkor a büntető felelősségre vonás nyilvánossága az egyik útja annak, hogy a büntetőjog parancsai és tilalmi eljussanak a közösség tagjaihoz”. [58/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1995, 292., (a továbbiakban: Abh.)].

- [22] 5. A nyilvánosság elvének korlátlan érvényesülése azonban bizonyos esetekben jogsérelemmel járna, ezért lehetőség van a tárgyaláson a nyilvánosság kizárására. Ezt az Alkotmánybíróság is megerősítette és alátámasztotta több határozatával. Így az Alkotmánybíróság az Abh.-ban azt is megállapította, hogy „[a] tárgyalás nyilvánossága főszabály, amely azonban a bíróság döntésének megfelelően korlátozható. A tárgyalás nyilvánossága a főszabály az alapvető jogokról szóló nemzetközi egyezményekben is. A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya szerint a sajtót és a nyilvánosságot ki lehet zárni a tárgyalás egy részéről vagy az egész tárgyalásról mind erkölcsi okból, a demokratikus társadalom közrendjének, vagy az állam biztonságának védelme érdekében, mind akkor, amikor a felek magánéletének érdekei azt követelik, mindpedig a bíróság által feltétlenül szükségesnek ítélt mértékben, az olyan körülmények fennállása esetén, amikor a nyilvánosság ártana az igazságszolgáltatás érdekeinek, azonban minden büntetőügyben hozott ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, kivéve ha a fiatakorú érdekei mást kívánnak (14. cikk 1. p.) Az Európai Emberi Jogi Egyezményhez kapcsolódó esetjog szerint az eljárás nyilvánosságához, különösen büntetőügyekben, nyomós közérdek fűződik, így annak kizárására az érintetteknek nincs alanyi joguk. A bíróságra tartozik annak megítélése, hogy a kizárás indokál felhozott magánérdek meghaladja-e az eljárás nyilvánosságához fűződő közérdeket” [Abh., ABH 1995, 292–293.].
- [23] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügy kapcsán is megerősíti, hogy a tárgyalás nyilvánosságához való jog nem korlátozhatatlan jogosultság, a zártkörű tárgyalás elrendelése feltételei fennálltának vizsgálata és a döntés meghozatala mindenkor az ügyben eljáró bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés.
- [24] 6. A nyilvánosság kizárásának lehetőségét a Pp. alapvetően négy területen, négy érdek vonatkozásában teszi lehetővé, így a zárt tárgyalás elrendelését indokolhatja az adatvédelem, a titokvédelem, a közérkölc védelme, és valamely perbeli szereplő védelme. Az adatvédelem miatt zárt tárgyalást rendel el a bíróság a minősített adat védelme érdekében. A titokvédelem kapcsán az üzleti titok vagy más titok megőrzése érdekében kerül sor a nyilvánosság kizárására. A perbeli szereplők védelme érdekében a Pp. három esetet nevesített, amelyek alapot adhatnak a nyilvánosság kizárására, így a kiskorúak védelme, a tanúvédelem, és az ügyfél kérelme alapján, ha az a fél személyiségi jogainak megóvása érdekében indokolt. Az ügy jellegére tekintettel további esetekben is sor kerülhet a nyilvánosság kizárására, így a házassági perekben, az apaság és származás megállapítása iránti perekben, a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben és a gondnoksággal kapcsolatos perekben.
- [25] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó döntésében a Kúria a következő szabályt alkalmazta: „[a] bíróság a nyilvánosságot indokolt határozatával az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről kizárhatja, ha az minősített adat, üzleti titok vagy külön törvényben meghatározott más titok megőrzése végett feltétlenül szükséges. A bíróság a nyilvánosságot a közérkölc védelmében, kiskorú védelmében, valamint az ügyfél kérelmére abban az esetben is kizárhatja, ha az a fél személyiségi jogainak védelme érdekében indokolt. A bíróság a nyilvánosságot különösen indokolt esetben a tárgyalásnak a tanúkihallgatással érintett részéről akkor is kizárhatja, ha a tanú adatainak zártan kezelését rendelte el, és a zárt tárgyaláson történő meghallgatás a tanú, illetve hozzátartozója életének, testi épségének a megóvása érdekében feltétlenül szükséges” [Pp. 5. § (2) bekezdés].
- [26] A bíróság által alkalmazott jogszabályhely vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a zárt tárgyalás elrendelésének kérdésében az ügyben eljáró Kúria – mindenekelőtt az alkalmazott norma „feltétlenül szükséges” fordulata miatt – mérlegelési, lényegében diszkrecionális jogkörében hozta meg döntését, azaz a bíró (jelen esetben az eljáró tanács) belátására utalt döntési lehetőségről van szó. Ilyen esetekben a norma nem köti a jogalkalmazó bíró kezét, a bíró a döntés „ura”, mert szabadon választhat több jogszerű megoldás közül, jelen ügyre vetítve: elrendeli-e a zárt tárgyalást, vagy sem. Ennek megítélésekor kizárólag a bíró dönti el, hogy milyen tényezőket vesz figyelembe döntése meghozatalakor és melyeket nem, hogyan súlyozza az általa figyelembe vett tényezők és szempontok jelentőségét.

- [27] 7. Az Alkotmánybíróság az eshetőlegesen védelemre szoruló érdekek fennállta szempontjából vizsgálta az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügy természetét és tárgyát is. Az indítványozó ügyében lefolytatott bírósági eljárások – így a Kúria ítélete is – az indítványozó munkáltatója felé fennálló kártérítési felelősségének a megállapítása volt. A felelősség megállapításán túl az eljárás az okozott kár összegének a pontos meghatározására is irányult. Az eljáró bíróságok az eljárás során lényegében az indítványozó cégvezetési tevékenységét, az ennek keretében hozott konkrét üzleti döntéseit, ezek hátterét, indítékait és gazdasági megalapozottságát vizsgálták. Ebben a körben a bizonyítás részeként olyan adatok, információk is felmerültek, így a peranyag részévé váltak, amelyek alappal vethették fel az üzleti titok védelmének kérdését. Ilyen adatnak minősülhet a cég termelési terve, gyártási programja, a havi hulladékszükséglet, anyagbeszerzési árak, anyagbeszerzési szükségletek, üzleti kapcsolatok, beszerzési csatornák, olvasztókapacitás, a havi tényleges termelési kapacitás, a stratégiai készletszint, a késztermék készletszint, a hulladéktárolási kapacitás, a piaci részesedés mértéke a hulladék felvásárlásban, az önköltségi ár belső szerkezete, a készáru megrendelés állomány, acélhulladék megrendelési adatok, a tényleges acélhulladék beérkezési adatok, a havi acélhulladék zárókészlet, a raktározási költség mértéke. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a fentiekben részletezett adatok és információk felmerülése a perben okkal és megalapozottan vezethették a Kúriát annak megfontolására és mérlegelésére, hogy az ügyben alkalmazza-e a Pp. 5. § (2) bekezdését.
- [28] 8. Az indítványozó beadványában sérelmezte azt is, hogy a Kúria általa panaszolt eljárásig a felperes munkáltató zárt tárgyalás iránti kérelmet nem terjesztett elő, amiből véleménye szerint arra lehet következtetni, hogy az eljárások tárgyát a felperes nem tekintette olyanak, amelyek a nyilvánosság kizárását jogszerűen lehetővé tették volna. Az indítványozó szerint a felperes nyilvánosság kizárására irányuló kérelmében nem határozta meg, hogy pontosan mit és miért tekint üzleti titoknak, és miért tart attól, hogy ezek a titkok a tárgyaláson a nyilvánosság számára hozzáférhetővé válnak. Az indítványozó utalt arra is, hogy a tárgyalás megkezdése előtt a tárgyalóterem ajtaján egy „Zárt tárgyalás” feliratot helyeztek el, ami nem jelenthetett mást, mint hogy az eljáró tanács a felek meghallgatása és a hiányzó indokolású kérelem okának tisztázása nélkül már tárgyaláson kívül döntést hozott a zárt tárgyalás tartásáról. A nyilvánosság kizárására irányuló döntés során a bíróságnak figyelemmel kellett lennie a felperes korábbi eljárására, és amennyiben sem az első, sem a másodfokú eljárásban nem kért zárt tárgyalást, akkor a jog által tilalmazott ellentmondó magatartás okára külön rá kellett volna kérdeznie, állítja az indítványozó. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan az alábbiakra mutat rá. A nyilvánosság kizárásának eseteit és feltételeit jelen ügyre nézve a Pp. 5. § (2) bekezdése tartalmazza. A rendelkezés értelmében a nyilvánosság kizárásáról a bíróság jellemzően hivatalból és egy esetben a felek bármelyikének kérelmére dönt. Így a szabály alapján hivatalból eljárva dönt a bíróság a zárt tárgyalás elrendeléséről, ha az minősített adat, üzleti titok vagy más, külön törvényben meghatározott titok megőrzése miatt „feltétlenül szükséges”, továbbá ha azt a kiskorú védelme vagy a közérkölcös védelme indokoltá teszi. A szóban forgó eljárást kérelemre a bíróság kizárólag a fél személyiségi jogainak védelmére alapozott ügyekben folytatja le, és hoz döntést. Jelen ügyben tehát a Kúria az üzleti titok feltehető sérelmére alapozott döntését hivatalból eljárva hozta meg, azaz függetlenül a felperesi munkáltató szándékától, indokaitól, kizárólag a rendelkezésére álló iratok alapján. A felperesi munkáltató nyilvánosság kizárására irányuló indítványának az indítványozó által kifogásolt hiányosságai jogi szempontból nem relevánsak, a bíróság az eset összes körülményének mérlegelését követően, a saját meggyőződése alapján hozhatta meg a zárt tárgyalás elrendelésére vonatkozó döntését. A hivatalból történő eljárás elvéből következik annak lehetősége is, hogy az eljáró bíróság a zárt tárgyalás elrendelésére vonatkozó döntését tárgyaláson kívül, a tárgyalás megkezdése előtt, a felek meghallgatása nélkül hozza meg.
- [29] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a vonatkozó jogszabályi környezet, az ügyben hozott bírósági döntések és az ügy tényállásának vizsgálata alapján, mindezeket mérlegelve úgy ítélte meg, hogy a Pp. 5. § (2) bekezdésében foglalt, a tárgyalás nyilvánossága korlátozhatóságára vonatkozó szabály alkalmazásának eredménye, azaz a támadott ítélet kapcsán hozott zárt tárgyalás elrendelésre vonatkozó, a Kúria diszkrecionális jogkörben hozott döntése nem ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal, azaz önmagában a Pp. nyilvánosság kizárására vonatkozó rendelkezésein alapuló kúriai döntés összességében nem tette tisztességtelenné sem a felülvizsgálati, sem az azt megelőző kétszintű bírósági eljárást. A Kúria ezt a döntését meg is

indokolta. Az indokolás terjedelmének, mélységének és részletességének vizsgálata fentiekre tekintettel azonban jelen ügyben nem lehet az Alkotmánybíróság eljárásának a tárgya.

[30] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3279/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3103/2017. (V. 8.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet 10. § *d*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és általános, valamint a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 9.K.27.306/2016 szám alatt folyamatban lévő ügyben történő alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója (továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő közigazgatási peres eljárásban a 9.K.27.306/2016/6. számú végzésével indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szig. rendelet) 10. § *d*) pontjának alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, továbbá rendelje el a jogszabályi rendelkezés általános, valamint a hivatkozott számú egyedi ügyben történő alkalmazásának tilalmát.
- [2] 1.1. A Pest Megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatala Okmányirodai Osztály mint elsőfokú hatóság 2015. november hó 23-án hozott közigazgatási határozatával az iraki állampolgár kérelmező (a továbbiakban: kérelmező, illetve a közigazgatási peres eljárásban felperes) személyazonosító igazolvány kiadására irányuló kérelmét elutasította. A határozat indokolásában foglaltak szerint a kérelmezőnek – aki a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (a továbbiakban: Szmtv.) 24. §-ának (1) bekezdése alapján kiállított állandó tartózkodási kártyával és a személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal rendelkezik – érvényes iraki útlevele nincs, mert politikai okokból nem tartja a kapcsolatot az iraki hatóságokkal, a magyar hatóság által korábban kiállított személyazonosító igazolványának érvényessége pedig 2010. július 31-én lejárt. A Szig. rendelet 9. § (1) bekezdése alapján állandó személyi igazolvány annak a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás hatálya alá tartozó, Magyarországon élő magyar állampolgárnak, bevándorolt, letelepedett, menekült és oltalmazott jogállású személynek adható, aki személyazonosságát és a személyazonosító igazolványban szereplő adatait a Szig. rendeletben meghatározott okiratokkal igazolja. A Szig. rendelet 10. §-ának *d*) pontja azonban akként rendelkezik, hogy megszűnik az állandó személyazonosító igazolványra való jogosultság, ha a bevándorolt, letelepedett jogállású polgár megszerzi a szabad mozgás és tartózkodás jogát, mindaddig, amíg e joga fennáll. Az elsőfokú határozat kimondta, hogy a kérelmet el kellett utasítani, mivel a kérelmező a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik.
- [3] 1.2. A kérelmező fellebbezése alapján eljáró Pest Megyei Kormányhivatal jogerős határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Annak indokolásában ismertetett fellebbezési kérelem szerint a kérelmező 1970 óta Magyarországon él, 1984 óta végleges tartózkodási engedéllyel rendelkezik, magyar családja van, az iraki belpolitikai helyzet miatt 1988. szeptember 15-én az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának genfi központja ismerte el menekültként. A kérelmező sérelmezte, hogy kérése nélkül kapta meg – a jogerős közigazgatási határozatban lévő adatok szerint 2010. szeptember 6-án – a szabad mozgás és tartózkodás jogát. Ennek lett a következménye, hogy nem tudja személyazonosságát igazolni, mivel a részére kiállított állandó tartózkodási kártya csak személyazonosító igazolvánnyal vagy úti okmánnyal együtt érvényes. Márpedig az iraki háborús helyzet miatt nem tud semmilyen okmányt Irakból beszerezni. A kérelmező hangsúlyozta, hogy az Szmtv. 1. § (3) bekezdése szerint a törvény nem alkalmazható a külön törvény alapján a magyar menekültügyi hatóság által

menekültként elismert, illetve ideiglenes, vagy kiegészítő védelemben részesített személyre, azonban a kérelmezőt a magyar menekültügyi hatóság nem ismerte el menekültként, mert – kérelmezői álláspont szerint –, korábban Magyarország hatályos joga nem a „Genfi Egyezménynek” megfelelően szabályozta a kérdést, ezért tartózkodik most más jogcímen – letelepedési engedéllyel – Magyarország területén. A határozat indokolása szerint a kérelmező – korábban hatályban volt –, a külföldiek magyarországi tartózkodásáról szóló 1982. évi 19. törvényerejű rendelet 7. § (1) bekezdése alapján kapta meg a letelepedési engedélyt.

- [4] A jogerős határozat indokolása ezt követően ismerteti a személyi igazolvány kiadásának és nyilvántartásának átmeneti szabályairól szóló, a Szig. rendelet hatálybalépését megelőzően hatályban volt szabályozást, amelynek alapján 1995. július 31-én a kérelmező korábbi személyazonosító igazolványát kiállították, továbbá bemutatja a kérelmező státuszát érintő, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (továbbiakban: Harmtv.) és az Szmtv. egyes rendelkezéseit. A közigazgatási határozat megállapítja továbbá, hogy az elsőfokú hatóságnak a Szig. rendelet 10. § *d)* pontja alapján kötelessége volt a személyazonosító igazolvány kiállítása iránti kérelem elutasítása, tekintettel arra, hogy a hivatkozott jogszabály méltányosság gyakorlását nem teszi lehetővé.
- [5] 1.3. A jogerős közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti peres eljárásban a bíróság 9.K.27.306/2016/6. számú végzésével kezdeményezte az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalakor hatályos Szig. rendelet 10. § *d)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és alkalmazásának a folyamatban lévő ügyben történő kizárását. A bíróság indítványozta továbbá a támadott rendelkezésre vonatkozóan általános alkalmazási tilalom elrendelését is. Az indítvány szerint a felperes helyesen mutatott rá arra, hogy a ma hatályos jogszabályok nem rendezik a „Genfi Egyezmény” kihirdetése előtt praktikusán menekültként Magyarországra érkező, de a Magyar Népköztársaság jogrendszere által biztosított más jogcímen Magyarországon tartózkodó személyek helyzetét. Ennek a „mulasztásnak” az eredménye, hogy a felperes nem kaphat újra személyazonosító igazolványt, ezáltal személyazonosságát nem igazolhatja. Mivel az identitáshoz, a személyazonosságához való jog az emberi méltóság részeként védelmet élvez, a felperesnek az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való jogát sérti, ha a jog olyan helyzetet hoz létre, amelyben a polgár sem magánviszonyaiban, sem a hatóságok előtt nem igazolhatja személyazonosságát.
- [6] A személyazonosság hitel érdemlő igazolásának lehetetlenné válása az indítványozó bíróság szerint sérti továbbá az Alaptörvény VI. cikkét, amely szerint mindenkinek joga van a személyes adatai védelméhez. Az indítvány szerint ez a jog a magyar jogrendszerben információs önrendelkezési jogként értelmezett, azaz a polgár dönt személyes adatainak a külvilág előtti feltárásáról. Az alapjogsérelem azért következik be ebben a helyzetben, mert az érintett, jelen esetben a felperes, a személyazonosító adatai és a személye közötti kapcsolatot nem képes úgy létrehozni, hogy azt mindenki köteles legyen elfogadni. Az indítvány érvelése szerint sérült továbbá az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jog, amely az emberi méltósághoz való jogból levezethető alapvető jog, amely szoros kapcsolatban áll az egyenlőséghez való jog egyes elemeiből eredő elvárásokkal is. A felperes annak áldozata, hogy a hatályos jogszabályok nem rendezik a „Genfi Egyezmény” kihirdetése előtt Magyarországra érkező személyek helyzetét, ezért – az indítvány álláspontja szerint –, az egyedi szempontok figyelmen kívül hagyása, a jogrendszernek ez a mulasztása eredményezi a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, nevezetesen azt, hogy a felperes nem juthat személyazonosításra alkalmas okmányhoz.
- [7] Végül hivatkozik az indítvány az Alaptörvény XXVII. cikkére, amely mindenkinek jogot biztosít a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához, amennyiben törvényesen tartózkodik Magyarország területén, a felperes állandó tartózkodási kártyája azonban csak érvényes úti okmánnyal, vagy személyazonosító igazolvánnyal együtt érvényes. Az Szmtv. 28. § (3) bekezdése arról rendelkezik, hogy a harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtag az elveszett, eltulajdonított, megsemmisült, vagy lejárt úti okmány helyett – ha nemzetközi szerződés másképp nem rendelkezik – köteles új úti okmányt beszerezni. A felperes nem tud új úti okmányt beszerezni az állampolgársága szerinti országtól, személyazonosító igazolványt pedig már nem állítanak ki részére a támadott szabályozás miatt, így – mivel állandó tartózkodási kártyája személyazonosításra szolgáló okmány nélkül nem érvényes – Magyarországon tartózkodásának törvényességét igazolni nem tudja és el sem hagyhatja az országot. Mindez pedig sérti a felperesnek a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztáshoz való jogát. Az indítvány hivatkozik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, amely szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, az alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül

szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható, márpedig a felperes tekintetében még a jogkorlátozás legitim célja sem azonosítható, így az szükségtelen és aránytalan is.

- [8] Végül a bíróság a végzés IV. pontjának első bekezdésében indítványozta a támadott rendelkezés megsemmisítését.
- [9] 2. A bíróság 2016. szeptember 13-án 9.K.27.306/2016/8. számú végzésével az indítvány IV. pontjának első bekezdését „kijavította”, és – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdésére hivatkozással kérte a végzés rendelkező részében foglalt jogszabályi „rendelkezések” megsemmisítését.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó kiegészítette az indítványát, amelyben lényegében megismételte az indítvány legfontosabb állításait.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság – szakmai álláspontjának kifejtése céljából – megkereste belügyminisztert, aki kiemelte, hogy az állandó tartózkodási kártya kiállítása kizárólag az ügyfél kérelmére történik. Véleménye szerint továbbá az idegenrendészeti hatósági eljárásokban nem jelent akadályt a személyazonosító igazolványra való jogosultság megszűnése, ahogyan a magyarországi ügyletkötésnek és jogviszony létesítésnek sem akadály. Azonban álláspontja szerint a tapasztalatok alapján a mindennapi ügyintézésben ez a körülmény okozhat nehézséget.

II.

- [12] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

- [13] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez”.

„XIV. cikk (3) Magyarország – ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet – kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek, vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVII. cikk (1) Mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához.”

- [14] 2. Az Szmtv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„1. § (3) Ez a törvény nem alkalmazható a külön törvény alapján a magyar menekültügyi hatóság által menekültként elismert, illetve ideiglenes vagy kiegészítő védelemben részesített személyre.”

- [15] 3. A menedékjogról szóló 1997. évi CXXXIX. törvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„59. § (2) A menekültügyi hatóság menekültként ismeri el azt a magyarországi szálláshellyel rendelkező külföldit, akire nézve a Genfi Egyezmény alkalmazhatóságát az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága Budapesti Irodája

e törvény hatálybalépéséig megállapította; feltéve, hogy az érintett menekültkénti elismerését e törvény hatálybalépését követő 90 napon belül kéri.”

- [16] 4. A Szig. rendelet indítvánnyal érintett, 2009. október 1. napjától 2015. december 31. napjáig hatályos rendelkezései:

„10. § Megszűnik az állandó személyazonosító igazolványra való jogosultság, ha

- a) a polgár Magyarország területének a külföldi letelepedés szándékával történő elhagyását bejelentette;
- b) a menekült menekültkénti elismerését, az oltalmazott oltalmazottkénti elismerését, illetve a bevándorolt, a letelepedett jogállású személy tartózkodásra jogosító engedélyét visszavonták, és más jogcímen nem szerzett jogosultságot az állandó személyazonosító igazolvány kiadására;
- c) a polgár magyar állampolgársága megszűnt;
- d) a bevándorolt, letelepedett jogállású polgár megszerzi a szabad mozgás és tartózkodás jogát, mindaddig, amíg e joga fennáll.”

III.

- [17] Az indítvány nem megalapozott.

[18] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.

[19] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a bírói kezdeményezés megfelel az Abtv. 51. § (1) bekezdésében foglalt előírásnak, tehát jogosult nyújtotta be. Az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek ugyancsak megfelel az indítvány. Tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontja szerinti megjelöléseket (az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó rendelkezéseket), továbbá az általa alaptörvény-ellenesnek tartott rendelkezések megsemmisítésének indítványozását. Kifejti az eljárás megindításának indokait, megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezéseket, amelyekhez okszerűen és indokolással ellátva kapcsolja az alaptörvényi rendelkezéseket.

[20] 2. A bírói kezdeményezés szerint a felperes annak áldozata, hogy a ma hatályos jogszabályok nem rendezik a Magyar Népköztársaság területére *de facto* menekültként érkező, de a tartózkodásra az akkori jogi szabályozás miatt más jogcímen jogosult személyek helyzetét. Általánosságban ez a mulasztás vezet szerinte az indítványban írott, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében, valamint a II., a VI., a XXIV., és a XXVII. cikkében biztosított jogok sérelméhez. Ehhez képest kezdeményezi a már hatályban nem lévő, de az eljárásban még alkalmazandó Szig. rendelet 10. § d) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és alkalmazási tilalmának elrendelését.

[21] 2.1. A támadott jogszabályi rendelkezés szerint megszűnik az állandó személyazonosító igazolványra való jogosultság, ha a bevándorolt, letelepedett jogállású polgár megszerzi a szabad mozgás és tartózkodás jogát, mindaddig, amíg e joga fennáll. Ez a rendelkezés 2009. október 1. napjától 2015. december 31. napjáig volt hatályban. Az Alkotmánybíróság számára az Abtv. 41. § (3) bekezdése teszi lehetővé, hogy a már hatályon kívül helyezett jogszabályt vizsgálja, mivel azt a folyamatban lévő ügyben még alkalmazni kellene.

[22] Az Alkotmánybíróságnak az indítványban általánosságban állított alaptörvény-ellenes mulasztás helyett a fentiek alapján elsősorban azt kellett megvizsgálnia, hogy ez a konkrét jogszabályhely alaptörvény-ellenes-e. Tekintve azonban, hogy a támadott jogszabályhely csak egy végrehajtási szabály, ezért ennek előkérdéseként valóban elengedhetetlen annak tisztázása, hogy megállapítható-e az indítványban állított mulasztás. Önmagában ugyanis egy ügyben felmerült és bírói kezdeményezésben állított alapjogsérelem nem feltétlenül függ össze egy konkrét jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességével.

- [23] 2.2. Az Alaptörvény XIV. cikk (3) bekezdése szerint Magyarország – ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet – kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek, vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott. Az alaptörvényi rendelkezés alapján a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény rendelkezik arról, hogy ki és milyen feltételek mellett lehet jogosult Magyarországon menedéjogra. A törvény preambuluma külön is utal Magyarország nemzetközi kötelezettségeire és a nemzetközi jog általánosan elismert alapelveire, melyek közül a legfontosabb az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt született, a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv.
- [24] 2.3. Az ENSZ Közgyűlése az Egyezmény alapján működteti az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatalát (a továbbiakban Hivatal). Ennek Alapszabálya [ENSZ Közgyűlés 428. (V) sz. határozata melléklete, 1950. december 14.] szerint a Főbiztos feladata egyebek mellett nemzetközi védelmet nyújtani a Hivatal hatáskörébe tartozó menekültek számára. Az Alapszabály szerinti követelményeknek megfelelő személy az Egyesült Nemzetek védelme alá kerül, amelyet számára a Főbiztos biztosít, függetlenül attól, hogy az 1951. évi Egyezmény vagy az 1967. évi Jegyzőkönyv részes államának területén tartózkodik-e, illetőleg, hogy őt a két dokumentum bármelyike alapján menekültként a befogadó állam elismerte-e. Az ilyen menekülteket nevezik általában „mandátumos menekülteknek”. Ilyen védelemért akkor lehet a Főbiztoshoz folyamodni, ha az Egyezményben nem részes (vagy ahhoz időbeli vagy földrajzi megszorítást fűző) országban tartózkodik.
- [25] Minthogy Magyarország 1989-ig nem volt részese az Egyezménynek, majd 1997-ig ahhoz területi megszorítást fűzött, így a Főbiztosnak megvolt a lehetősége a fenti státusz biztosítására.
- [26] 2.4. A menedékjogról szóló 1997. évi CXXXIX. törvény a területi megszorítást eltörölte, egyúttal az 59. § (2) bekezdése rendelkezett arról, hogy a menekültügyi hatóság menekültként ismeri el azt a magyarországi szálláshellyel rendelkező külföldit, akire nézve a Genfi Egyezmény alkalmazhatóságát az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága Budapesti Irodája a törvény hatálybalépéséig megállapította. Ez a fenti okok fennállása esetén automatikusan történt, feltéve, hogy az érintett menekültkénti elismerését e törvény hatálybalépését követő 90 napon belül kérte.
- [27] Ennek értelmében a felperesnek megvolt a törvény által biztosított lehetősége az elismerés kérvényezésére. Megjegyzni az Alkotmánybíróság, hogy erre a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 6. § (2) bekezdése szerint is lenne lehetősége, ugyanis az üldözéstől való megalapozott félelem alapulhat olyan eseményeken is, amelyek azt követően következtek be, hogy a külföldi a származási országát elhagyta, vagy a külföldi olyan tevékenységén, amelyet a származási országa elhagyását követően fejtett ki. Ez alapján nem kizárt, hogy valaki akkor nyújtsa be menekültkénti elismerés iránti kérelmét, amikor egy ideje már származási országán kívül tartózkodik.
- [28] Mindezek alapján megállapítható, hogy Magyarország a mandátumos menekültek helyzetének rendezése terén eleget tett a nemzetközi szerződésekből és az Alaptörvényből fakadó kötelezettségeinek.
- [29] 2.5. A Szig. rendelet támadott rendelkezését már a fent rögzített körülmények fényében kell vizsgálni. Mivel eszerint Magyarország biztosította a mandátumos menekültek számára a hazai menekültstátusz megszerzésének lehetőségét, a Magyarország által elismert menekültekre pedig az Szmvtv. 1. § (3) bekezdése alapján az Szmvtv. nem alkalmazható, így az érdemi vizsgálat eredményeképpen megállapítható, hogy a támadott jogszabályi előírás és a felhívott alaptörvényi rendelkezések között nincs összefüggés. Az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának megfelelően az indítvány elutasítását eredményezi [lásd például: 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]; 3021/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [55]].
- [30] Természetesen nem zárható ki, hogy a felperes vonatkozásában lehettek olyan speciális körülmények, amelyek valamilyen okból mégis kizárták a Magyarország által elismert menekültstátusz megszerzését, azonban ezekre az indítvány nem tér ki. Ez pedig nem teszi lehetővé az Alkotmánybíróság számára azt, hogy teljes körűen feltérképezze a felperest érintő körülményeket és ez alapján vonjon le az fenténél konkrétabb következtetést az alaptörvény-ellenességgel kapcsolatban. Így nem lehet tudni, hogy kérelmezte-e a menekültstátuszt, hogyan

kapta meg a szabad mozgás és tartózkodás jogát, miért nem tud származási országától okmányokat igényelni. A bírói indítvány ezzel kapcsolatban csak általános megállapításokat tesz, melyekre az Alkotmánybíróság nem tud tényállást alapítani.

- [31] 3. Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és 65. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján eljárva – a Szig. rendelet 10. § d) pontja alaptörvény-ellenessége megállapítására és általános, valamint a konkrét ügyben való alkalmazási tilalmának kimondására irányuló bírói kezdeményezést a fentiekben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1525/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3104/2017. (V. 8.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezések tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 7. § 17. pontja, továbbá a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 13/2015. (III. 11.) MvM. rendelet 2. számú melléklet 6–7. pontjai alaptörvény-ellenessége megállapítására és konkrét ügyben való alkalmazási tilalmának kimondására irányuló bírói kezdeményezéseket elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az alkotmánybírói eljárást kezdeményező bíró – az eljárás felfüggesztése mellett – a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) 7. § 17. pontja, továbbá a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 13/2015. (III. 11.) MvM. rendelet (a továbbiakban: MvM rendelet) 2. számú melléklet 6–7. pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 8.K.31.064/2016. és 8.K.33.246/2015. számon folyamatban lévő ügyekben a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alkalmazási tilalmának kimondását kérte az Alkotmánybíróságtól. A két külön kezdeményezésben előterjesztett ügyeket azok tartalmi azonosságára tekintettel az Alkotmánybíróság egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.
- [2] Az alapul fekvő ügyekben a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ (a továbbiakban: Központ) a Csepeli Papírgyár területén lévő egyes objektumokat műemléki érték nyilvántartásba vette. A Dunapack Papír és Csomagolóanyag Kft. mint az érintett objektumok tulajdonosa fellebbezésében vitatta a műemléki védelem megalapozottságát. Az elsőfokú határozatokat a Központ elnöke másodfokon helybenhagyta. A határozatok indokolása részletes ismertetést tartalmaz az egyik objektum értékvizsgálati dokumentációjáról, amelyet jogszabályon alapuló bizonyítékként vettek figyelembe. Az épület műemléki értéként történt nyilvántartásba vétele alátámasztást nyert.
- [3] A tulajdonos keresetet terjesztett elő a Központ elnöke határozataival szemben. A peres eljárásban hivatkozott arra, hogy szerinte az érintett szabályozás alaptörvény-ellenes. Erre vonatkozóan részletes álláspontját tartalmazó indítványt tett, kérve a bíróságtól az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.
- [4] 2. Az ügyben eljáró bíró mindezekre tekintettel úgy döntött, hogy a bírósági eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezi az alaptörvény-ellenesség megállapítását, és az alkalmazás kizárását.
- [5] Előljáróban kifejtette, hogy a felperes tulajdonában álló erőmű épületegyüttes vonatkozásában az eljárás hivatalból, a szociális épület vonatkozásában pedig bejelentésre indult. A nyilvántartásba vételi eljárásban hozott határozatával az elsőfokú hatóság az MvM rendelet 4. § (5) bekezdése szerinti jogszabályon alapuló bizonyítéknak minősülő értékvizsgálati dokumentáció alapján döntött arról, hogy a nyilvántartásba vétele indokolt, az érintett objektumok megfelelnek a Kötv. 7. § 17. pontja szerinti műemléki értéknek, ezért azokat nyilvántartásba kell venni. Az elsőfokú hatóság e döntését a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központtól szóló 199/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r1.) 5. § (1) bekezdés *d*) pontjában biztosított hatáskörében eljárva hozta meg, mint a Kötv. 71. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti nyilvántartás vezetésére a Kötv. 6. § (2) bekezdése alapján a Korm.r1.-el kijelölt központi hivatal. Az érintett nyilvántartás a műemléki értékekre vonatkozik, a műemléki érték fogalmát pedig a Kötv. 7. § 17. pontja határozza meg. A törvényi

fogalom-meghatározásnak megfelelő műemléki érték a nyilvántartásba vétellel válik a Kötv. 7. § 22. pontja szerinti nyilvántartott műemléki értéknek, azzal a joghatással, hogy a nyilvántartásba vétellel általános védelem alá kerül a nyilvántartott érték.

- [6] A nyilvántartásba vett műemléki érték általános védelmét a Kötv. 28/A. § (1) bekezdése mondja ki. Ezen általános védelem a Kötv. 41. § (1) bekezdése alapján magába foglalja a tulajdonos fenntartási, jókarbantartási kötelezettségét, amely a törvény értelmében egyenrangú kötelezettsége a tulajdonosnak. Tartalmát tekintve a Kötv. 41. § (2) bekezdése szerint ez több, mint a rendeltetésszerű és biztonságos használathoz szükséges műszaki állapot fenntartása, mert az kiterjed a sajátos értékeit képező építészeti, képző- és iparművészeti, valamint kertépítészeti alkotórészeire és tartozékaira, felszerelési tárgyaira is, általános követelményként rögzítve, hogy jellegük sem változtatható meg a Kötv. értelmében, továbbá szükséges az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) releváns jogszabályi rendelkezéseire is figyelemmel lenni. A fenntartás és jókarbantartás e speciális tartalmú kötelezettsége a tulajdon tárgyát képező épület esetén egyértelmű anyagi tehertételt jelent a tulajdonos számára, különös figyelemmel arra, hogy a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r2.) 35. §-a alapján a védett (nyilvántartott, általános védelmet nyert) műemléki érték fenntartása, jókarbantartása körébe eső esetleges restaurálás esetén minőségvédelmi korlátozásokkal él, ha az nem kizárt. A fenntartás és jókarbantartás követelményeinek teljesítésével összefüggésben a nyilvántartott műemléki értékleltárba felvett értékeire nézve a Korm.r2. 38. §-a bejelentési kötelezettségeket ír elő a tulajdonos számára.
- [7] Együtt jár továbbá a tulajdon tárgyával való rendelkezés mint a tulajdonjog részjogosítványának meghatározott irányú korlátozásával is a nyilvántartásba vétel azáltal, hogy a Kötv. 45. § (1) bekezdésével az egész műemléki értékre kiterjedő hatállyal előírt, és a törvény [Kötv. 45. § (2) bekezdése szerinti kivételek melletti] általános bontási tilalommal jár.
- [8] A rendelkezési jog korlátozása az elidegenítés és megterhelés tilalmával ugyan nem jár, de a rendelkezési jog számba vett korlátozásai révén megállapítható, hogy azok a forgalomképességet is befolyásoló tényezők.
- [9] A tulajdonjog részjogosítványát képező használat is korlátozás alá kerül az általános védelem által. A Kötv. 43. § (4) bekezdéséből kifolyólag a műemléki érték használata során az azt nem veszélyeztető, fenntartható használatra kell törekedni.
- [10] A kezdeményező bíró megjegyzi, hogy a fenti korlátozások védelme érdekében a nyilvántartott műemléki értéknek minősülés létszakában tulajdonképpen az általános védelem körébe eső korlátok megtartásának előmozdítása céljából is, lehetőség van a nyilvántartott műemléki értéket egy éves időtartamra a műemléki védelemre irányadó jogszabályi rendelkezések hatálya alá helyezni, amely az ideiglenes védelem elrendelésével érhető el. Erre egyrészt a műemléki védetté nyilvánítás előkészítésével egyidejűleg kerül sor, ezt megelőzően ennek lehetősége a műemléki érték megsemmisülésének veszélye vagy értékeinek eltűnésével járó (veszély) helyzet kezelése érdekében van lehetőség.
- [11] Az indítványozó szerint a fentiek alapján megállapítható, hogy a nyilvántartásba vétellel járó általános védelem a kifejtett tulajdoni korlátozásokkal jár, s annak hatálya alatt erőteljesebb korlátozást jelentő ideiglenes védelem alá helyezéssel a műemlékekre előírt korlátozásokra is sor kerül, illetőleg kerülhet.
- [12] Ezt meghaladóan a használatot, hasznosítást korlátozza a nyilvántartott műemléki érték kutatása, amely a műemléki védelem előkészítéséhez szükséges értékleltár felvétele és fejlesztése érdekében szükséges korlátozásokból ered.
- [13] A kezdeményező bíró összefoglalóan megállapíthatónak tartja, hogy a műemléki értéként történő nyilvántartásba vétel – amellett, hogy az elidegenítési és terhelési részjogosítványt nem érinti – egyértelműen korlátozza a tulajdonhoz való jogot, valamint a tulajdonosokra vonatkozóan az ingatlan fenntartása szempontjából többlet-kötelezettségekkel jár.
- [14] Az indítványozó utal arra, hogy a nyilvántartásba vételi eljárást mint hatósági eljárást követő műemléki védetté nyilvánítási eljárást – amelyben a tulajdonosoknak észrevételezési joga van – az alapvető jogok biztosának és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettesének közös, az AJB-520/2016. számú ügyben adott jelentése szerint (Jelentés 10. oldal első bekezdése) nem hatósági, hanem jogszabály-előkészítési eljárás, de azon eljárás eredményeként is megalkotandó jogszabály (MvM rendelet) az ingatlanokkal rendelkezni jogosultakra vonatkozó jogokat és kötelezettségeket tartalmaz.
- [15] Az eljárás során, összhangban a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 86. § (1b) bekezdésével, az MvM rendelet 4. § (3) bekezdése két jogszabályon alapuló bizonyítékot ismer el, egyrészt az értékvizsgálat eredményét, ami az MvM rendelet

2. mellékletében meghatározott tartalmú értékvizsgálati dokumentáció, másrészt az illetékes elsőfokú hatóság véleménye (főépítési állásfoglalás). Mindkét jogszabályon alapuló bizonyíték a műemléki értékre vonatkozóan tartalmaz megállapítást, illetve véleményt. Hogy mi minősülhet ekként, azt csak a Kötv. 7. § 17. pontja szerinti törvényi rendelkezés részletezi. A formai előírásokkal nem szabályozott véleménnyel szemben az értékvizsgálati dokumentációnak az MvM rendelet 2. számú melléklete szerinti kötelező tartalmi elemekkel kell rendelkeznie, amelyek között – egyebek mellett – épület/építmény vagy ezek együttese esetén eszmei értékei és jelentősége [6.6. pont], továbbá történeti értéket képviselő egyes elemek [7.1–5.] számba vétele szükséges.
- [16] A kezdeményező bíró hivatkozik arra, hogy a Kötv. 7. § 17. pontja szerinti törvényi definíció az absztrakció magas szintjén áll, sem e helyütt, sem a Kötv. 7. §-ban, sem más rendelkezésében nem található további olyan előírás, amely a kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti emlék meghatározásának szempontjait rögzítené. Az, hogy alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlékek mely építmény minősül, olyan több szakterületet érintő, összetett kérdés, amely a szakmai szabályok megtartásával eljáró, kompetens szakemberek, szakértők által megfogalmazott véleménye esetén is szükségszerűen értékítéletet hordoz. A műemléki érték meghatározásának szakmai szempontrendszerének jogszabályi rögzítése hiányában azonban az értékítélet objektivitása nem ellenőrizhető.
- [17] A perben felülvizsgálni kért határozat meghozatalának idején a Miniszterelnökség Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2014. (VII. 23.) MvM utasítás 31. §-a alapján az államtitkár által kiadott, 2015. október 7. napján aláírt Közleménye (a továbbiakban: Közlemény) már létezett, de az értelemszerűen nem minősül jogszabálynak. A Közlemény bevezetőjében utalás található arra, hogy a műemléki értékeknek a Kötv. szerinti tudományos módszerekkel való felkutatása, számbavétele és több szempontú értékelése során vált szükségessé a műemléki értékek pontosabb meghatározása, az értékelési tényezők, minőségkritériumok (szakmai szempontok) meghatározása. A Közlemény a műemléki érték meghatározásának, vizsgálatának szakmai szempontrendszerét is rögzíti, kifejtve, hogy műemlékkel együtt járó mely értékek milyen szempontok szerinti vizsgálata, azonosítása, egymáshoz való viszonyuk feltárása szükséges, utalva arra is, hogy értékvizsgálati dokumentációt készítő, szakterületen jártas szakértő határozza meg a ténylegesen meglévő műemléki értéket, szakvizsgálata alapján készült értékvizsgálati dokumentációja a közhiteles nyilvántartásba bejegyzés alapja.
- [18] A bíró alapvető aggálya tehát az, hogy a műemléki érték fogalom alapján vizsgálandó szempontokat, azok körét, terjedelmét, egymáshoz való viszonyuk értékelésének szakmai követelményeit a hivatkozott jogszabályi rendelkezések nem tartalmazták a határozatok meghozatalának idején.
- [19] Az indítvány szerint a támadott rendelkezések sértik Magyarország Alaptörvénye B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, XVIII. cikk (7) bekezdését, a XXVIII. cikk (7) bekezdését és a 25. cikk (2) bekezdés b) pontját. Indítványát a bíró az alábbiak szerint főként korábbi alkotmánybírósági döntésekre hivatkozással indokolta.
- [20] A szabályozási hiány nem egyeztethető össze a jogállamiság elvéből [B) cikk (1) bekezdés] levezetett normavilágosság követelményével, mert a szabályozás tartalom nélküli, értelmezhetetlen, nem kiszámítható és a címzettek számára nem előre látható és azonosítható jelentéstartalmat hordoz.
- [21] Az Alaptörvény XXIV. cikkében rögzített tisztességes ügyintézéshez való jog alaptörvényi elismerése mellett a tisztességes eljáráshoz és ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke által is megerősített alapjog.
- [22] A bíró ezzel összefüggésben hivatkozik arra az alkotmánybírósági megállapításra, miszerint a közigazgatási eljárásban a jogbiztonság garantálásához az ügyfelek rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítéséhez kapcsolódó anyagi jogerő nem elegendő, a jogbiztonság más eljárási jogoktól eltérő eljárási garanciák kiépítését igényli. A közigazgatás hatósági tevékenysége a jog által védett közérdek, valamely közösség jogainak, jogos érdekeinek védelme, a közrend, közbiztonság védelme, az egyes ember életének, testi épségének, biztonságának, jogainak védelme érdekében alkotott jogszabályok érvényesítését szolgálja. Abban az esetben, ha a határozat törvénysértő, nemcsak a jogorvoslati kérelem benyújtására jogosult ügyfél jogai szenvedhetnek sérelmet, hanem sérül a jog által védett közérdek is. Ezért a közigazgatási döntésekkel kapcsolatosan a jogbiztonsághoz hasonlóan alkotmányos követelményként fogalmazódik meg a törvény alá rendeltség, a törvényesség követelménye. A tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, melyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás legalitásán. Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesüléséhez tehát nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az

egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését. A jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

- [23] Az Alkotmánybíróság a 17/2015. (VI. 5.) AB határozata indokolásában kifejtette, hogy az Alaptörvény valamely személy jogát, jogos érdekét érintő bírósági, hatósági és más közigazgatási döntések ellen teszi lehetővé a jogorvoslatot. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való jog nem terjed ki a nem állami, például a munkáltatói vagy a tulajdonosi döntésekre, és nem terjed ki az állami, de nem hatósági, így például a katonai előjárói döntésekre sem. Azt, hogy valamely állami vagy nem állami szerv döntése hatóságinak minősül-e a jogorvoslathoz való jog szempontjából, csak a konkrét szabályozási környezetre tekintettel lehet eldönteni. A jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulást.
- [24] Az Alkotmánybíróság fenti határozatából következően a közigazgatási határozatok törvényességének bírói felülvizsgálata alkotmányosan nem korlátozódhat a jogszerűség pusztán formális szempontok szerinti, az eljárási szabályok betartására korlátozódó vizsgálatára. A közigazgatási ügyben eljáró bíróság nincs kötve a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja – sőt, felül kell bíráltnia – a közigazgatási szerv mérlegelését is a polgári perrendtartás 339/B. §-ában írt korlátozás figyelembe vétele mellett. Döntése során figyelemmel kell lennie az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis azt kell feltételeznie, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

II.

- [25] Az Alkotmánybíróság eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

- [26] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B. cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk [...]

(2) A bíróság dönt [...]

b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;”

- [27] 2. A Kötv. támadott rendelkezése:

„7. § E törvény alkalmazásában: [...]

17. Műemléki érték: minden olyan építmény, történeti kert, történeti temetkezési hely, vagy sajátos terület, valamint ezek maradványa, továbbá azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség hovatartozás-tudata szempontjából országos jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyakkal együtt.”

- [28] 3. Az MvM rendeletnek az indítvány benyújtásakor hatályos támadott rendelkezései:

„2. melléklet a 13/2015. (III. 11.) MvM rendelethez

A műemléki értékre vonatkozó értékvizsgálati dokumentáció kötelező adattartalma [...]

6. épület/építmény vagy ezek együttese esetén annak

6.1. megnevezése,

- 6.2. fajtája,
 - 6.3. típusa,
 - 6.4. stílusa,
 - 6.5. jellemző datálása,
 - 6.6. eszmei értékei és jelentősége
- szöveges leírása, rövid összefoglaló ismertetése, továbbá
- 7. épület/építmény esetén a történeti értéket képviselő
 - 7.1. homlokzatképzés és a díszítmények,
 - 7.2. a belső téralakítás és térelhatárolás,
 - 7.3. a beépített történeti berendezések,
 - 7.4. a történeti épületgépészeti,
 - 7.5. a történeti épületvillamossági berendezések, anyagaira, szerkezetei kialakítására vonatkozó összefoglaló ismertetés, valamint”

III.

- [29] Az indítvány nem megalapozott.
- [30] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [31] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a bírói kezdeményezés megfelel az Abtv. 51. § (1) bekezdésében foglalt előírásnak, tehát jogosult nyújtotta be. Az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek ugyancsak megfelel az indítvány. Tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pontja szerinti megjelöléseket (az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó rendelkezéseket), továbbá az általa alaptörvény-ellenesnek tartott rendelkezések alkalmazása kizárásának indítványozását. Kifejti az eljárás megindításának indokait, megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezéseket, amelyekhez az alaptörvényi rendelkezések többségét főként korábbi alkotmánybírósági határozatokból vett idézetekkel kapcsolja. Kivéteklént nyilvánvaló elírásnak tekinthető a nem létező alaptörvényi rendelkezésre, azaz a XVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozás.
- [32] 2.1. Az Alkotmánybíróság a 17/2015. (VI. 5.) AB határozatban a tisztességes hatósági eljárás alkotmányi követelményével, azon belül is a közigazgatási határozatok felülvizsgálata alkotmányos kereteivel összefüggésben kifejtett álláspontját a jelen ügyre nézve is fenntartja: „a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatában [ABH 1997, 263.] megállapította, hogy »[a] közigazgatási határozatok törvényessége bírói ellenőrzésének szabályozásánál alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelően érdemben elbírálhassa.« A közigazgatási határozatok bírói felülvizsgálata tekintetében a korábbi Alkotmány 50. § (2) bekezdése és az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, a jogorvoslatihoz való jog tekintetében pedig a korábbi Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdése, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tartalmilag azonosan rendelkezik. [...] Az Alkotmánybíróság fenti határozatából következően a közigazgatási határozatok törvényességének bírói felülvizsgálata alkotmányosan nem korlátozódhat a jogszerűség pusztán formális szempontok szerinti, az eljárási szabályok betartására korlátozódó vizsgálatára. A közigazgatási ügyben eljáró bíróság nincs kötve a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja – sőt, felül kell bírálnia – a közigazgatási szerv mérlegelését [...]” (Indokolás [86], [88])
- [33] A kezdeményezést benyújtó bíró a jelen ügyben a tisztességes hatósági eljárásához való jogot és a jogorvoslatihoz való jogot hívta fel, erre figyelemmel és az idézett alapvetésre tekintettel az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [34] A műemléki érték meghatározása a nyilvántartásba vételi eljárás szakkérdésének minősül, amelynek kifejtésére meghatározott eljárási szabályok keretében értékvizsgálati dokumentáció, illetve főépítési állásfoglalás alapján

kerülhet sor. Az, hogy magában a hatósági eljárásban okozna tisztességes eljárást elnehezítő vagy lehetetlenné tevő problémát a jogszabályi fogalom elnagyoltsága, a bíró nem hivatkozik, mindösszesen az ügyféli jogok érvényesülését veti fel. A jogorvoslathoz való joggal összefüggésben már a bírósági eljárást érintően érvel, nevezetesen azzal, hogy a műemléki érték pontos meghatározásának hiánya formálissá teszi a jogorvoslatot.

- [35] Az Alkotmánybíróság egyik legutóbbi határozatában a szakkérdésen alapuló közigazgatási döntésekkel kapcsolatban a jelen ügyre is irányadóan kifejtette: „[a] közigazgatási perek sokaságában, ezen belül az egészségkárosodás fokával kapcsolatos ellátásokkal összefüggő hatósági és peres eljárásokban meghatározó jelentőséggel bírnak a kirendelt orvosszakértők által elkészített szakvélemények és az azok nyomán kiadott szakhatósági állásfoglalások. A polgári perrendtartáson alapuló bírósági felülvizsgálat azonban önmagában erre a tényre tekintettel nem korlátozott, azaz a bírót nem akadályozza a perrendtartás által garantált bizonyítások felvételében, a bizonyítékok szabad értékelésében, a perben alkalmazott jogszabály(ok) értelmezésében.” {3047/2017. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]}
- [36] A jelen ügyben a bíró jogszabályi támpontokat hiányol arra hivatkozva, hogy ez megakadályozza az alapul fekvő ügyekben a közigazgatási határozatok felülvizsgálatában, az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontjában írt jogköre gyakorlásában. Ez az állítás gyakorlatilag bizonyos jogszabályi rendelkezések hiányát, alkotmányos értelemben a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség fennállását is felveti.
- [37] A bíró által állított közvetlen alaptörvény-ellenességgel összefüggésben az Alkotmánybíróság mindenekelőtt egy olyan alkotmányos értékre utal, amely a normakontroll vizsgálat során megkerülhetetlen: az Alaptörvény P) cikkének (1) bekezdése szerint „[a] természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” A nemzet közös öröksége védelemének, fenntartásának és megőrzésének kötelezettsége nemcsak a magyar állampolgárokat, hanem mindenkit terhel. A P) cikk (1) bekezdése az egészséges környezethez való alapvető jog intézményvédelmi garanciáinak olyan pillére, amely a természetes és épített környezet, a nemzet közös, természeti és kulturális öröksége értékeinek védelmét, fenntartását és a jövő nemzedékek számára való megőrzését az állam és mindenki általános alkotmányos felelősségeként állapítja meg és Alaptörvényből fakadó kötelességévé teszi.
- [38] A nemzet közös örökségének alkotmányos védelmére alapított fenntarthatóság követelménye az alkotmányfejlődés olyan eredményeként jelenik meg az Alaptörvényben, amely új alkotmányos értéknek az alapvető jogokat és egyéb alkotmányos értékeket is új fejlődési perspektívába helyezheti.
- [39] A nemzet közös örökségéért való alkotmányos felelősség az Alaptörvényben általános és egyetemleges, az egészséges környezethez való joggal kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat alapján azonban ezen az általános felelősségi körön belül az államot egyfajta primátus, elsőség illeti meg, illetve kötelezi, hiszen e felelősség intézményvédelmi garanciák révén összehangolt érvényesítése, az intézményvédelem megalkotása, korrekciója és érvényesítése közvetlenül és elsődlegesen állami feladat. A nemzet közös örökségéért való alkotmányos felelősség konkrét tartalmát ezért az egészséges környezethez való alapvető jog intézményvédelmi garanciái és a jogbiztonság követelménye érvényesítése mellett a joggyakorlat, az alkotmánybírósági gyakorlat és a jövő jogfejlődése alakítja és bontakoztatja ki.
- [40] Az Alkotmánybíróság a fentiekből következően megállapítja, hogy az alapul fekvő ügyekben olyan kulturális értékvédelmi és megőrzési kötelezettség merül fel, amely nemcsak az eljáró hatóságokat, hanem bizonyos értelemben a felülvizsgálatot végző bírót is köti. A műemlékvédelem körében tehát az állam arra vállal kötelezettséget, hogy teherbíróképessége függvényében milyen értékeket kíván a jövő nemzedékek számára megőrizni, amely alkotmányos értelemben osztja az egészséges környezethez való jog körében megállapított visszalépési tilalmat. Ha egyszer már valami védelem alá került, az onnét való kivételhez rendkívüli indok kell. A bírónak tehát arra van alkotmányos értelemben jogköre és lehetősége, hogy a nyilvántartásbavételi eljárásban észlelt jogsértés esetén a hatóságot új eljárásra utasítsa. A bíró tartalmi értelemben vett felülvizsgálata a kifejtettek miatt korlátozott, csak szélső esetben érvényesíthető. Így a támadott rendelkezések nem sértik sem a tisztességes hatósági eljáráshoz, sem pedig a jogorvoslathoz való jogot.
- [41] 2.2. A normavilágosság követelményével kapcsolatban az Alkotmánybíróság legutóbb a devizahiteles határozatában adott összefoglaló értékelést. E szerint: „[e]gy nyitott, az absztrakció magas szintjén megfogalmazott generálklauzula – mint jelen esetben a tisztességesség követelménye – minden esetben értelmezésre szoruló jogfogalmat jelent. A generálklauzulák jogrendünk integráns részét képezik, ugyanúgy, mint a részletező, kazuisztikus normák (801/B/2002. AB határozat, ABH 2008, 1899, 1904.). A 847/B/1996. AB határozatában az

Alkotmánybíróság megállapította, hogy »[a] jogalkotóknak a normavilágosság követelményeinek megfelelő jogszabályszoveget kell kibocsátaniuk. A jogalkotó feladata az, hogy a jogi szabályozás körébe vont életviszonyokat megfelelő rendelkezésekkel szabályozza. Az már egyfelől az életviszonyok, másfelől a szabályozás jellegétől függ, hogy a rendelkezés ad-e mérlegelési vagy értelmezési jogkört a jogalkalmazó szervezeteknek vagy sem. Esetenként a jogi szabályozás zárt, tételes felsorolást tartalmaz, amelyet a jogalkalmazó szervezetek nem bővíthetnek. Előfordulhat azonban, hogy a szabályozni kívánt társadalmi viszonyok annyira sokrétűek és változatosak, hogy az említett szabályozási mód alkalmazása szóba sem jöhet. Ilyenkor a jogszabály vagy tartalmi ismérvek alapján határozza meg a személyek, tárgyak, szolgáltatások ama körét, amelyre valamely rendelkezés irányadó, vagy példálózó felsorolást foglal magában« (ABH 1996, 644, 645.). Az 55/2001. (XI. 29.) AB határozatában az Alkotmánybíróság hangsúlyozta továbbá, hogy bizonyos esetekben éppen nem a részletező, hanem az általános, keretjellegű szabályozás segíti elő a jogbiztonságot. A »jogszabályok világossága, áttekinthetősége érdekében célszerű, ha a törvényhozó kerüli azoknak a helyzeteknek a teljes körű felsorolását, melyekre a jogszabály adott rendelkezését alkalmazni kell; az életviszonyok folytonos alakulása, változásai következtében e helyzetek kimerítő felsorolása reménytelen vállalkozás volna. Ha pedig újból és újból kiderülne, hogy a törvény hatályát ki kell terjeszteni olyan helyzetekre is, melyekre a törvényhozó eredetileg nem gondolt vagy nem gondolhatott, ez a sorozatos törvénymódosítások kényszere folytán az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság egyik elemére, a jogbiztonságra nézve jelentene veszélyt« (ABH 2001, 442, 461.) [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [97]].

- [42] A műemléki érték fogalmát, illetve ehhez kapcsolódóan az MvM rendelet támadott felsorolását a szabályozás szempontjából az Alkotmánybíróság olyan jellegű normaelemnek tekinti, amely egyrészt alkalmas az értékki-választásra, másrészt esetről-esetre lehetővé teszi a konkrét tárgy (épület, objektum, stb.) műemléki körbe vonását vagy annak elvetését. Az alapul fekvő ügy műemléki tárgyainál nem a pusztán érték a meghatározó, hanem a tárgyak egyedi jellege: abból a korból más ugyanilyen jellegű tárgy (tárgyegyüttes) nem maradt fenn, így megőrzésükhöz olyan közérdek fűződik, amely indokolja a műemléki érték elismerését. Amennyiben hasonló objektumok sokasága volna található országszerte, az értékvédelem feltehetően nem terjedne ki automatikusan valamennyire. A túlzóan zárt avagy részletező fogalmi meghatározás éppen az ilyen körülmények mérlegelését akadályozná meg. Ezen összefüggésekre tekintettel a normavilágosság követelményének az indítvánnyal érintett szabályozás megfelel.
- [43] 3. A kifejtettekből következően a bíró által hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét az Alkotmánybíróság a támadott szabályozással összefüggésben nem állapította meg.
- [44] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jelen eljárásban a műemléki érték jogszabályi fogalmával összefüggésben nem látta indokoltnak az Abtv. 45. § (1) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmény, vagyis a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását.
- [45] 4. Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és 65. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján eljárva – a Kötv. 7. § 17. pontja és az MvM rendelet 2. számú melléklet 6–7. pontjai alaptörvény-ellenessége megállapítására és konkrét ügyben való alkalmazási tilalmának kimondására irányuló bírói kezdeményezést a fentiekben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1842/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3105/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.047/2015/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Lalátka Lajos az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó és házastársa házasságát a bíróság ítéletével felbontotta. A bíróság által megtartott tárgyaláson a járulékos kérdésekben egyezséget kötöttek, melyben kijelentették, hogy a közös vagyoni ingóságok megosztása megtörtént a vagyontárgyak birtokbaadása mellett.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó (a per felperese) keresetét ingóságok kiadása iránt terjesztette elő. Ebben előadta, hogy a közös vagyon megosztása során úgy állapodtak meg a volt feleségével, a per alperesével megkötött megállapodásban, hogy bizonyos, a megállapodásban felsorolt vagyontárgyak volt felesége tulajdonába kerülnek, minden más pedig az indítványozó tulajdonába kerül. A keresetben követelt ingóságok a megállapodásban felsorolt vagyontárgyak között nem szerepeltek. Az indítványozó állítása szerint a tárgyaláson, az egyezség megkötésekor tévedésben volt, így nem volt tudomása arról, hogy amikor volt felesége a közös lakást elhagyta, a keresetében megjelölt vagyontárgyakat magával vitte. Az elsőfokú bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, mert azt állapította meg, hogy a keresetben foglalt ténybeli alaphoz vezető jog tárgyában már jogerős egyezség született, ugyanis a bontóperben eljáró bíróság tárgyalási jegyzőkönyvébe foglalt egyezségben a felek kijelentették, hogy a közös vagyont képező ingóságok megosztása megtörtént, a vagyontárgyakat birtokba adták. A bíróság ítéletének indokolásában hangsúlyozta, hogy arra a körülményre, hogy az indítványozó az egyezség megkötésekor tévedésben volt a korábbi közös vagyonhoz tartozó vagyontárgyak birtokállapota tekintetében, csak az egyezség elleni perújítás során lehetett volna hivatkozni, új kereset indításának a közös vagyon tárgyában nincs helye.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta. Ebben megállapította, hogy az indítványozó maga sem vitatta azt, hogy a házastársi közös vagyonba tartozott ingóságok vonatkozásában volt feleségével olyan tartalmú egyezséget kötött, amely alapján az ingóságokat természetben megosztották, és azok átadására is sor került azt megelőzően, hogy kérték volna az egyezség bíróság általi jóváhagyását.
- [5] A másodfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt. Az indítványozó a kérelmét arra alapozta, hogy a keresetében megjelölt tárgyakról sem vita, sem külön megállapodás nem volt, a volt feleségével megkötött megállapodásuk a volt felesége tulajdonába kerülő ingóságok listáját tartalmazta. Amikor volt felesége új lakásába költözött, ingóságain kívül elvitte magával a per tárgyát képező dolgokat is. Volt felesége a bontóperi tárgyaláson az indítványozó megtevesztésével megszegte jogszabályi kötelezettségét is, így elbirtoklás útján tulajdonjogot nem szerezhetett. Az indítványozó által igényelt dolgok nem tartoznak az egyezség hatálya alá, mert azokról nem folytattak vitát, csak a megkötött megállapodás alapján nyilatkoztak, ezért nem az indítványozó tévedéséről van szó. Az egyezség megkötése után azonban olyan bizonyítékok kerültek elő, amelyekből a jogok és kötelezettségek fennállását egyértelműen meg lehet határozni, eszerint az indítványozó nem kívánja a vagyonközösség újratárgyalását, hanem a volt felesége által eltulajdonított ingóságait kívánja visszakapni.
- [6] A Kúria a másodfokon eljáró bíróság végzését hatályában fenntartotta. Végzésében hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati eljárásnak kizárólag az volt a tárgya, hogy az ügyben eljáró bíróságok helyesen állapították-e meg, a keresettel érvényesíteni kívánt jog tárgyában hozott korábbi ítélet jogereje kizárja azt, hogy ugyanabból

a tényalpból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessek, a polgári perrendtartásról szóló – az ügyben alkalmazandó – 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 229. § (1) bekezdése értelmében. Rámutatott arra is, hogy a Pp. 148. § (4) bekezdése alapján a bíróság által jóváhagyott egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint a bírói ítéletnek.

- [7] A Kúria megállapította, hogy az ügy előzményeként a házasság felbontása iránti eljárás során született egyezség a teljes közös vagyonra kiterjedt, ezen túlmenően az egyezség rögzítette az ingóságok megosztásának teljességbe menését is, azaz az indítványozó kereseti követelése olyan ténybeli alapon nyugszik, amelynek a tárgyában már anyagi jogerővel bíró egyezség született. E tekintetben a Kúria különös jelentőséget tulajdonított annak az indítványozói állításnak, miszerint a keresettel érintett, közös vagyoni ingóságok a bontóperi egyezség megkötését megelőzően kerültek a volt feleség birtokába, azaz azt megelőzően, hogy az ítélethatalyú egyezségben az azt megkötő indítványozó kijelentette: a közös vagyoni ingóságokat megosztották és a birtokbaadás is megtörtént. A bontóperi tárgyalást közvetlenül megelőzően született, az egyezség alapjául szolgáló megállapodás is azt tartalmazza, hogy a volt feleségnek még járó három ingóságon felül minden más közös vagyoni ingóságot megosztottak és ez foganatba is ment.
- [8] A Kúria döntése összegzéseként megállapította, hogy az indítványozó közös vagyonhoz tartozó ingóságok kiadására irányuló keresete „tényleges ténybeli és jogi alapja ugyanaz, mint az egyezségé”, a birtokba adás és a birtoklás kérdését pedig az egyezség szerinti egyező nyilatkozat rendezte, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés *d*) pontjára alapított, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító „jogerős végzés nem volt törvénysértő”. Az elsőfokon eljáró bíróság a Kúria érvelése szerint arra is helyesen mutatott rá, hogy „ha a felperes (azaz az indítványozó) az egyezség megkötésekor tévedésben volt az annak alapjául szolgáló tények tekintetében, akkor a törvényes feltételek fennállása esetén perújítási kérelmet terjeszthetett volna elő”.
- [9] 2. Az indítványozó a Budapesti II. Kerületi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék végzései, és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott végzése ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, a IV. cikk (4) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozik. A pertörténet részletes és teljeskörű ismertetésén túl az indítvány indokolása megállapítja, hogy „az Alaptörvény-ellenes és jogszabály-ellenes bírói döntések a valótlan és vélelmekre alapozott tényállás megállapításaiból erednek, mely tényállásból hiányoznak a peres házasságok korábban szerzett tulajdonjogainak megállapításai, valamint a per tárgyra is vonatkozó kötelmi jogviszony vizsgálatának eredményei”.
- [10] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése állított sérelmeként az indítványozó előadja, hogy miután a tulajdoni igények nem évülnek el, a bírói döntések megsértették alapvető jogát, a közokiratban megosztott és jogerős egyezségben rögzített tulajdonjogát, amelynek az Alaptörvény szerinti védelmét mint elsőrendű kötelezettségüket az eljáró bíróságok elmulasztották, illetve megszüntették.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a kereseti kérelmét elutasító bírói döntések mulasztásai az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében foglaltakat is megsértették, hiszen döntési szabadságának törvénysértő korlátozása miatt nem a bíróságok elutasítására, hanem kártérítésre jogosult. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének vélt sérelmét az indítványozó abban jelöli meg, hogy a korábban szerzett tulajdonjogát a bíróságok a per tárgyra vonatkozóan megvonták, volt felesége jogellenes cselekedetei ellenére a bíróságok az indítványozó ingóságait jogalap nélkül és jogszabályellenesen „átruházták” volt feleségére.
- [12] Az eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) kezdésében biztosított jogát az indítványozó véleménye szerint azzal sértették meg, hogy döntéseiket tárgyalások nélkül hozták meg. Az indítványozó ezt követően kiegészítette beadványát, amelyben lényegében az ügyében eljáró bíróságoknak a tényállás megállapítására irányuló tevékenységét és annak eredményét kritizálja.
- [13] Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására beadványát kiegészítette, ebben indítványának az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének sérelmét állító részét visszavonta, ezen túlmenően lényegében megismételte a korábbi beadványaiban előadott, az ügyében eljáró bíróságok ténymegállapításaira, bizonyítékértékelésére és jogértelmezésére vonatkozó észrevételeit. Így tulajdonjoga sérelmének alátámasztásaként ismételten hangsúlyozza, hogy tulajdonának alkotmányos korlátozása csak közérdekből megengedett, a jogalkotó céljainak megfelelően, ehhez képest a bíróságok – állítása szerint – „tulajdonát magáncélból sajátították ki tulajdonjogának jogalap nélküli időbeli és tartalmi korlátozása mellett”. Emellett megerősíti, hogy a tisztességes tárgyaláshoz való joga „a tisztességes és nyilvános tárgyalások hiánya miatt” sérült, mivel „alapvető jogainak védelmére nem kapott lehetőséget a jogalkotói célokkal ellentétes és alaptörvény-ellenes bírói döntések miatt”. Összegzőként

az indítványozó megállapítja, hogy „a legitim jogalkotói célok sorozatos bírósági megsértése bebizonyította azt, hogy a jogalkalmazói, bírósági korlátozások – a tulajdonjog korlátozásaként a tulajdon elvonásának és az indítványozó tisztességes eljáráshoz való abszolút jogának korlátozása – alkotmányosan elfogadható indokkal nem rendelkeznek és ezek hiánya miatt a legitim jogalkotói célok nem képesek szolgálni a jelen perben vizsgált intézkedéseket”.

- [14] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be.
- [15] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésre álló jogorvoslatokat kimerítette.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 27. § és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta. Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. [Abtv. 27. § b) pont]. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Ebből a jogszabályi feltételből következően az indítványban be kell mutatni, hogy az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének indítványozó szerinti tartalmával a támadott bírói döntés miért ellentétes, továbbá az állított Alaptörvény-ellenességnek és jogsérelemnek a támadott bírói döntésből kell következnie.
- [18] 3.4. Az Alkotmánybíróság előjáróban jelen ügy kapcsán is megerősíti, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [19] 3.5. Az indítványozó beadványában hivatkozott az Alaptörvény által védett tulajdonhoz való jogának sérelmére is, mivel – érvelése szerint – az ügyében eljáró bíróságok tulajdonát tulajdonképpen kisajátították magáncélra és ezzel alapjogát korlátozták. Az Alkotmánybíróság ezen panaszlelem megítéléséhez az indítványozó ügyében lefolytatott eljárás és az eljárások lezárásaként hozott bírósági döntések anyagi jogi és eljárásjogi vizsgálatát végezte el. Ennek eredményeként megállapította, hogy az eljárás és az indítványozó által támadott bírói döntések tárgya az indítványozó keresetindítási jogának kérdésében való állásfoglalás volt, azaz, hogy az indítványozó „kereshetőségi joga” az adott ügyben fennáll-e. Mint ahogyan azt a Kúria által hozott végzés indokolása is kiemeli, „[a] felülvizsgálati eljárásnak kizárólag az volt a tárgya, hogy az eljáró bíróságok helyesen állapították-e meg, hogy a felperes kereseti követelése a Pp. 229. § (1) bekezdése szerint minősül, azaz a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott korábbi ítélet jogereje kizárja-e, hogy ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessek”. A Kúria ezzel kapcsolatosan a végzés indokolásában kiemelte, hogy a bíróság által jóváhagyott egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint a bírói ítéletnek, rámutatott arra, hogy a házasság felbontása iránti eljárásban született egyezség korlátozás nélkül a teljes közös vagyonra

kiterjedt, továbbá az egyezség rögzítette az ingóságok megosztásának a teljesedésbe menését is. Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az indítványozó kereseti követelése olyan ténybeli alapon nyugszik, amelynek tárgyában már anyagi jogerővel bíró egyezség született, ezért az indítványozó közös vagyonhoz tartozó ingóságok kiadására irányuló keresete tényleges ténybeli és jogi alapja ugyanaz, mint az egyezségé, azaz a közös vagyoni ingóságok egy részének birtokba adása. Ehhez képest a birtokba adás és birtoklás kérdését az indítványozó és volt házastársa által kötött egyezség szerinti egyező nyilatkozat már rendezte. A Kúria döntése – az elsőfokon eljáró bírósággal egyezően – rámutatott arra is, hogy az ügyben a fenti kérdésben az indítványozónak keresetindítási joga ugyan nincs, de – amennyiben az egyezség megkötésekor tévedésben volt az annak alapjául szolgáló tények tekintetében – akkor a törvényes feltételek fennállása esetén perújítási kérelmet terjeszthetett volna elő.

- [20] Az indítványozó által támadott bírósági döntések tehát nem terjednek ki az indítványozó tulajdonával kapcsolatos kérdésekre, mivel ezeket a kérdéseket az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó eljárások előzményének tekintendő bontóper kapcsán az indítványozó és volt házastársa által megkötött egyezség már rendezte, amelyet a bontóperben eljáró bíróság jóváhagyott.
- [21] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért bírói döntések – így a Kúria végzése – és a döntések által az indítványban megsérteni állított, az Alaptörvényben védett, az indítványozó tulajdonhoz való joga között sem tartalmi, sem szakjogági, sem alkotmányjogi összefüggés, kapcsolat nincs.
- [22] 3.6. Az indítványozó beadványában az Alaptörvényben XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogának sérelmeként hivatkozott ügyében a tisztességes és nyilvános tárgyalás megtartásának hiányára is, mivel így alapvető jogainak védelmére nem kapott lehetőséget. Az Alkotmánybíróság ezen indítványelem elbírálása kapcsán felidézi, hogy az indítványozó ügyében elsőfokon eljáró bíróság az indítványozó keresetét idézés kibocsátása nélkül utasította el, mivel megállapította, hogy a keresetben foglalt ténybeli alapból származó jog tárgyában már jogerős egyezség született. Az ügyben másodfokon eljáró bíróság és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ezt az elsőfokú bíróság által hozott döntést tartotta fenn hatályában, azonosulva annak indokolásával. Az indítványozó ügyében eljáró mindhárom bíróság tehát eljárásuk eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli ügyben a Pp. 130. § (1) bekezdés *d)* pontját kell alkalmazni az abban írt feltételek fennállása miatt. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító bírósági döntések okszerű velejárója, szükségszerű és értelemszerű következménye, hogy az ezt tartalmazó döntést megalapozó ügyekben a bíróság nem tart tárgyalást. Amennyiben tehát az ügyben eljáró bíróság már a keresetlevelel azt állapítja meg, hogy a kereset érdemi elbírálását valamely körülmény megléte eleve kizárja, így a kereset nem felel meg a per-előfeltételeknek, felesleges, indokolatlan és célszerűtlen is lenne az ügyben tárgyalást tartani.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz kapcsán emlékeztet arra a következetes gyakorlatára is, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5], 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25], 7/2013. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [24] 5. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági akadályban szenved.

[25] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdése a) és h) pontjai alapján – visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1280/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3106/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.21.382/2014/13. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.834/2013/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Prandler Katalin ügyvéd, Prandler és Petróczy Ügyvédi Iroda 1061 Budapest, Paulay Ede u. 16.) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.21.382/2014/13. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.834/2013/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per tárgya egy budapesti, XIII. kerületi ingatlan tulajdonjogával kapcsolatos jogvita; a per I. rendű alperese az indítványozó, II. rendű alperese pedig az indítványozó ügyvéd foglalkozású édesanyja volt. A kérdéses ingatlan egy 1997. május 21-én létrejött adásvételi szerződés alapján az ingatlan-nyilvántartásban egy orosz állampolgár tulajdonába bejegyzésre került. A későbbiek során II. rendű alperest egy önmagát ezen orosz állampolgárnak állító személy kereste meg telefonon az ingatlan eladásával kapcsolatban, majd egy 2005. január 18-án kelt, oroszországi közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazást és megbízást juttatott el hozzá. A II. rendű alperes a meghatalmazás és megbízás alapján, az eladó nevében és képviselőként eljárva az ingatlant az indítványozó számára 2005. február 9-én értékesítette 25 000 000 Ft vételáron. A vételár a megbízó által megjelölt bankszámlára kifizetésre, az ingatlan tulajdonjoga pedig az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre került, az indítványozó az ingatlant birtokba vette. Ezt követően nyújtotta be a felperes a keresetet az alperesekkel szemben, arra hivatkozással, hogy ő azonos az ingatlan-nyilvántartásba korábban bejegyzett orosz állampolgárral, ugyanakkor a II. rendű alperest nem ismeri, részére meghatalmazást nem adott, azon nem az ő aláírása szerepel, az ingatlan eladása pedig nem állt szándékában, ilyen tartalmú nyilatkozatot nem tett, ezért egyező akaratnyilatkozat hiányában a szerződés sem jött létre. Mindezekre tekintettel felperes keresetében kérte, a bíróság állapítsa meg, hogy az adásvételi szerződés közte és az indítványozó között nem jött létre, rendelje el a javára bejegyzett tulajdonjog törlését és a tulajdonjoga visszajegyzését az ingatlan-nyilvántartásba, kérte továbbá kötelezni az indítványozót az ingatlan birtokba adására is. Előadta, hogy mivel nem adott meghatalmazást az ingatlan értékesítésére a II. rendű alperesnek, az hamisítvány; az álképviselőt következtében pedig őt kár érte. Másodlagosan kérte ezért 25 000 000 Ft kártérítés és járulékal megfizetésére kötelezni a II. rendű alperest. Az alperesek vitatták a felperes és az eredetileg 1997-ben az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzett személy azonosságát és ezáltal a felperes perbeli legitimációját. Álláspontjuk szerint, bár az adásvételi szerződésen nem a felperes, de mindenképpen az eredeti, 1997-ben tulajdonosként bejegyzett személy aláírása szerepel, a vételár kifizetése és – tekintettel arra is, hogy az eladó futár útján az ingatlan valódi kulcsait küldte meg – a birtokba adás is megtörtént, ezért ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította a felperes igényérvényesítési jogosultságának (aktív perbeli legitimációjának) hiánya miatt. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Végzésének indokolása szerint a felperes közokiratokkal igazolta, hogy azonos az ingatlan-nyilvántartásból törölt korábbi tulajdonossal; ezen közokirattal szemben pedig az alpereseket terheli a bizonyítás kötelezettsége. Erre tekintettel további bizonyítás lefolytatását

tartotta szükségesnek, és ennek eredményétől függően a kereset elbírálásához szükséges további vizsgálatot írt elő az elsőfokú bíróság számára.

- [5] Az elsőfokú bíróság ezt követően újabb ítéletében az ügyben megindult különböző (polgári és büntető) eljárásokban beszerzett szakértői véleményekre alapítva megállapította, hogy önmagában az okirati bizonyítás – az eredeti okiratok részbeni hiánya, a fellelhető és másolati példányokon utólagosan végzett módosítások, a különböző okiratokon szereplő, eltérő személyektől származó aláírások eredetének tisztázatlansága okán – nem elegendő annak bizonyítására, hogy a felperes külföldi állam hatósága által kiállított közokirattal, személyazonosító okmánnyal igazolt személyazonossága nem egyezik meg az 1997-ben bejegyzett tulajdonoséval, ezért ennek érdekében széleskörű tanúbizonyítást is felvett. Mindezek eredményeként úgy foglalt állást, hogy az aláírások, továbbá a felperes személyazonosító okmányában foglalt, illetve a korábbi tulajdonos ingatlan-nyilvántartásban anyja neveként rögzített név írásmódja körüli anomáliák ellenére megállapítható, hogy a felperes megegyezik az 1997-ben bejegyzett tulajdonossal. A bíróság tehát a fentiek szerint megállapította, hogy a felperes 2005-ben is az ingatlan tulajdonosa volt, ezért a továbbiakban arra nézve vett fel bizonyítást, hogy a perben támadott adásvételi szerződés megkötésére adott meghatalmazás a felperestől származott-e. Mivel a szakértői véleményekből és a tanúvallomásokból a bíróság szerint egyértelműen megállapítható, hogy a meghatalmazás és megbízás nem a felperestől származott, ezért úgy foglalt állást, hogy az indítványozó sem szerezhette meg a felperestől az ingatlan tulajdonjogát. Mindezekre tekintettel a bíróság megállapította, hogy az adásvételi szerződés a felperes és az indítványozó között nem jött létre, megkereste a földhivatalt az indítványozó bejegyzett tulajdonjogának törlésére és – eredeti állapot helyreállítása címén – a felperes tulajdonjogának visszajegyzésére kötelezte, továbbá az indítványozót ennek a tűrésére. A keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasította és kötelezte az indítványozót, hogy az ingatlant bocsássa a felperes birtokába.
- [6] Az alperesek fellebbezése, illetve a későbbiek folyamán felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Fővárosi Ítéletábrla és a Kúria az alkotmányjogi panasz szempontjából releváns részében – a tényállás megállapítása és az abból levont jogi következtetések helyességére, a felhasznált és el nem rendelt bizonyítások körének, és az azokból levont következtetések okszerűségére, valamint jogszabálysértés hiányára hivatkozással – az ítéletet hatályában fenntartotta.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria végzésével szemben terjesztette elő. Az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érvelést az alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az eredeti indítványban felsorolt alaptörvényi rendelkezések közül csak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében fejtett ki, az indítványa kiegészítésében is kizárólag ezen alapjogai sérelmére hivatkozva kérte a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint azáltal, hogy az eljáró bíróságok a perben az okirati bizonyítás mellett, vagy éppen az azokból szerinte levonható következtetésekkel szemben egyéb (tanú) bizonyítási eszközöket is figyelembe vettek az ítéletek számára kedvezőtlen tartalommal történő meghozatala, a közhiteles nyilvántartások valóságához törvényileg fűzött vélelem megdöntése során, a támadott döntések a fenti alapjogainak sérelmét okozták. Következésképpen vitatva a bíróságok által a megismételt eljárásban a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok elégtelenségével összefüggésben egybehangzóan tett megállapításokat, a szakértői véleményekből és a tanúvallomásokból a bíróságok által levont következtetéseket, az indítványozó kifejtette, hogy a szerinte „bemondásra”, teljes bizonyító erejű okiratokkal szemben felállított „bírói vélelemre” alapozott, az ítéletekben megtestesült álláspont jóval túlterjeszkedik a bírói szabad mérlegelés határain, és az indítványozó jogfosztottságát, az általa részletesen kibontott tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz, valamint tulajdonhoz való jogának sérelmét idézte elő, továbbá sérti a törvény előtti egyenlőség elvét is.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [9] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) a)–f) pont] megfelel.
- [10] Az indítványozó jogi képviselője a támadott ítéletét 2015. október 26-án vette át. Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz ezen időponthoz képest az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt 60 napos határidőn belül, 2015. december 22-én, személyesen nyújtotta be az elsőfokon eljáró bíróságra.
- [11] Az alkotmányjogi panasz, illetve annak kiegészítése az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi

rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés], tartalmaz a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a Kúria, valamint a Fővárosi Ítéltábla támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.

- [12] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [13] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per alperese nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [14] Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a Kúria ítéletével szemben további jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek is eleget tesz.
- [15] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [16] Az indítványozó által állított alapjogi sérelmekkel összefüggésben előadott érvek valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak.
- [17] A benyújtott alkotmányjogi panaszban, valamint annak kiegészítésében foglaltakból megállapítható, hogy az indítványozó nem ért egyet az eljáró bíróságoknak a felvett bizonyítások alapján kialakult jogi álláspontjával, továbbá a bírósági ítéletek indokolásának azzal kapcsolatos elemeivel, hogy egyes, általa szükségesnek ítélt bizonyítások felvételét a bíróságok milyen okból nem tartották szükségesnek. Az indítványozó valamennyi általa megjelölt alapjog sérelmét kizárólag ebből, vagyis a saját és az eljáró bíróságok jogi álláspontjának eltéréseiből, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésének különbözőségéből vezette le.
- [18] A Kúria – ahogyan korábban az alsóbb fokon eljáró bíróságok is – a támadott ítélet indokolásában részletesen számot adott arról, hogy a fellelhető és ezáltal bírói mérlegelés tárgyává tehető okirati bizonyítékok, az azokkal összefüggésben észlelt ellentmondások, hiányosságok és adott esetben szabálytalanságok okán az eset összes körülményeinek feltáráshoz miért tekintette okszerűnek és szükségesnek az írásszakértői véleményeken kívül egyéb bizonyítási eszközök felvételét, az alsóbb fokú bíróságok által a tényállás feltárása és a bizonyítékok értékelése tekintetében tett megállapításokkal milyen jogi indokok alapján ért egyet. Megállapította, hogy az általa felülvizsgált ítéletek kapcsán nem észlelt jogszabálysértést, illetve az indítványozó által javasolt, de a bíróságok által szükségtelennek ítélt és le nem folytatott további bizonyítási eljárások mellőzésének helyességéről is számot adott. Kifejtette továbbá, hogy mivel az indítványozó a bíróság jogi álláspontja szerint az ingatlan vételárát nyilvánvalóan nem a felperesnek fizette meg, az eredeti állapot helyreállítása körében – mivel arra csak a peres felek között kerülhetne sor – nem volt lehetőség a felperesnek a vételár indítványozó részére történő megfizetésére kötelezésére sem. Mindezen érvek figyelembe vételével rendelkezett a korábban ismertettek szerint a felülvizsgálattal támadott jogerős ítélet hatályának fenntartásáról.
- [19] Figyelemmel a fentiekre nem alkotmányossági, hanem polgári (esetlegesen büntető) jogi tény- és szakkérdésnek minősül annak eldöntése, hogy a felperes személyazonossága megegyezett-e korábban az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzett személlyel, illetve, hogy ez alapján az indítványozó szerezhette-e a perben szintén vitássá tett meghatalmazást és megbízást tartalmazó okirat alapján tulajdont az ingatlanon. Az Alkotmánybíróság azonban az ezzel kapcsolatos következetes gyakorlata értelmében alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a tényállás megállapítására és a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét felülbírálja. Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti «szuperbíróság» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Amennyiben az alkotmányjogi panasszal támadott bírói ítélet kapcsán megállapítható, hogy az valamennyi, az ügy szempontjából lényeges kérdés vizsgálatára kitér, az értékelés szempontjairól megfelelően számot ad „[A]z Alkotmánybíróság [...] a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dog-

matikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az indítványozó tulajdonszerzéséhez, illetve tulajdonjogának törléséhez kapcsolódó szakjogi kérdések eldöntése, illetve az ezzel kapcsolatos bírósági döntés felülbírálata ezért – a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – nem képezhettek érdemi vizsgálat tárgyát.

[20] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/109/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3107/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.222/2016/5. számú ítélete, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 335/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és eredetileg a 28. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.222/2016/5. számú ítélete, illetve a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 335/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványát utóbb jogi képviselője útján (dr. Tóth István, 1055 Budapest, Szent István körút 1. I/1.) kiegészítette és a megsemmisítést az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján is kérte.
- [3] 2. Az indítványozónál az adóhatóság 2007 évre vonatkozóan, személyi jövedelemadó, százalékos egészségügyi hozzájárulás és magánszemélyek különadója nemekben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett.
- [4] 2.1. Az elsőfokú adóhatóság megismételt eljárásban, becslési eljárás alapján adóhiányt állapított meg, mely után adóbírságot és késedelmi pótlékot számított fel; az indítványozó fellebbezése alapján eljárt másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [5] 2.2. Az indítványozó – jogi képviselő nélkül elkészített – keresetlevelet nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, melyben a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatát kérte. Az indítványozó – jogi képviselője útján – a keresetet az első tárgyaláson több ponton módosította. A bíróság több, az indítványozó által kifogásolt, az adóhiányt megalapozó tétel vonatkozásában bizonyítási eljárást folytatott le; két tétel tekintetében eredményesnek ítélte az indítványozó bizonyítását és erre figyelemmel rögzítette, hogy az indítványozónak 2007 évben nem keletkezett forráshiánya. Ennek következtében az adóhatósági határozatokat hatályon kívül helyezte, új eljárás elrendelése nélkül.
- [6] 2.3. Az alperes – a másodfokú adóhatóság – felülvizsgálati kérelme alapján eljárt Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria megalapozottnak tartotta azt az alperesi érvelést, hogy a jogerős ítéletet hozó bíróság jogszabálysértő módon járt el, mert figyelmen kívül hagyta a Pp. 335/A. § (1) bekezdésébe foglalt keresetváltoztatási tilalmat, amikor a keresetet elbírálva ítéletet hozott. A Kúria ítéletének indokolásában részletesen kifejtette, hogy az indítványozó által benyújtott keresetlél milyen okokból nem lett volna alkalmas az érdemi elbírálásra.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát a Kúria ítéletének, valamint a Pp. 335/A. § (1) bekezdésének a megsemmisítését kérve. Hivatkozott arra, hogy vagy a Kúria ítélete nem felel meg az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljárás követelményének, vagy a Pp. kifogásolt rendelkezése ellentétes a jogbiztonsággal, a tisztességes eljáráshoz, valamint a hatékony jogorvoslathoz való joggal. (A nem jogvégzett indítványozó által megjelölt Alaptörvény XXIV. cikkére alapított indítványi elemet az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – annak tartalma szerint, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványnak tekintette.) Érdemben arra hivatkozott, hogy jogi képviselő nélkül, lai-

kusként benyújtott keresetében teljeskörűen leírta mindazt, amit az adóhatóságok eljárásában sérelmesnek tartott, majd a bírósági eljárásban, immár jogi képviselőjével együtt a bíróság felhívásának mindenben eleget tett. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az eljárása során nem értékelte tiltott keresetkiterjesztésnek a jogi képviselője útján később tett keresetmódosításokat, és érdemben elbírált a keresetét, megállapítva, hogy az adóhatósági határozatok megalapozatlanok. Álláspontja szerint mivel Magyarországon nincsen ügyvédkényszer, ezért a Kúriának is figyelemmel kellett volna lennie arra, hogy a keresetlevelét laikusként készítette el és nem lehetett volna olyan ítéletet hoznia, amelynek következtében formai okok miatt akkor is fizetnie kell, ha a bíróság érdemben azt állapította meg, hogy nem áll fenn adótartozása. Az indítványozó indítványát jogi képviselője útján kiegészítette. Általánosságban hivatkozott arra, hogy a jogi képviselő nélkül eljáró személyt a bírósági eljárásban nem érheti hátrány abból fakadóan, hogy bár eljárása jóhiszemű és az érvényesíteni kívánt jog megalapozott, de a jog érvényesítéséhez nem rendelkezik jogász ismeretekkel.

- [8] Az indítványozó nézete szerint a közigazgatási bírósági eljárásra vonatkozó, a Pp. általános szabályaitól szigorúbb szabályok sértik az ügyfélegyenlőség követelményét. A kérelem indokaként azt jelölte meg, hogy indokolatlan előnyt biztosítottak az alperesként eljáró állami szervnek a jogos igényt érvényesítő és igazát bizonyító magánszeméllyel szemben, olyan okokra hivatkozva, amelyet nemhogy a laikus indítványozó nem ismerhetett fel, hanem még egy törvényszéki bíró sem látott át. A Pp. 335/A. § (1) bekezdése álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikkével és XV. cikk (1) bekezdésével ellentétes, mivel mind a jogállami, mind az egyenlőségi követelményeket sérti, ha az állam egyes szervei az ellenük indított „polgári peres eljárásban többletjogosítványhoz jutnak, azaz a velük szemben előterjesztett keresetet, a jogalkotó a fenti rendelkezéssel szűkebb, rövidebb és jelen esetre is jellemző gyakorlatilag jogvesztő határidővel korlátozza, elzárva a felperest a polgári peres eljárásban minden más pertípusra jellemző keresetváltoztatási lehetőséggel, avagy szabályozással.” Az indítványozó nézete szerint a Pp. 335/A. § (1) bekezdése rendkívül tág, a jogbiztonság normáit sértő értelmezési lehetőséget biztosít az eljáró bíróságok számára, különösen akkor, ha laikusként, jogi képviselő nélkül jár el. Az pedig kifejezetten sérti a jogbiztonságot és az ügyfélegyenlőséget, hogy egy laikus beadványának érdemi vizsgálata helyett az eltérő értelmezés a jogos igény elenyészéséhez vezet.
- [9] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény IV. cikkének, XIII. cikkének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére is. Álláspontja szerint a jogorvoslat nem lehet hatékony akkor, ha az ügy kerül megfogalmazásra, hogy a laikus ügyfél nem tud ennek megfelelő kereseti kérelmet megírni. A tisztességes eljárás sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a szabályozás nem felel meg a normavilágosság követelményének, nem taxatív formában sorolja fel, hogy mely jogszabályi hivatkozásoknak kell a keresetlevelben szerepelnie, illetve nem érvényesül az az általános jogelv, hogy a laikus ügyfél által benyújtott keresetet nem elnevezése, hanem tartalma szerint kell elbírálni. Az indítványozó álláspontja szerint a jogerős határozatot hozó bíróság értelmezte helyesen a keresetlevelet, abban ugyanis bennefoglaltattak azok az elemek is, amelyeket később a Kúria tiltott keresetkiterjesztésként értelmezett. Végül az indítványozó arra hivatkozott, hogy az adóhatósági határozatok törvénysértését a Kúria sem vonta kétségbe, tehát egy törvénysértő adóhatósági eljárás következtében terheli az indítványozót fizetési kötelezettség, melynek következtében vagyontól lényegében elveszti, amivel sérül a tulajdonhoz és a személyes biztonsághoz való joga is.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [11] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott:
- [12] 4.1. Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésének a) pontja, mind a 27. § a) pontja alapján csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható {lásd pl. 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]}, függetlenül attól, hogy az indítványban ezzel összefüggésbe hozott XV. cikk (1) bekezdése sérelmének esetleges fennállása esetén a B) cikk sérelmére hivatkozás funkciótlan. Az erre alapított indítványi elemek tehát nem felelnek meg a befogadhatóság feltételének.

- [13] 4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés *b)* pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az *e)* pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványnak az Alaptörvény IV. cikke sérelmét állító része nem felel meg ennek a feltételnek, mivel mindössze annyit tartalmaz, hogy – az indítványozó álláspontja szerint – törvénytörő adóhatósági eljárás következtében az indítványozó elveszíti a vagyonát, és ez sérti a személyes biztonságához való jogát is.
- [14] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [15] Az indítványozó a Kúria döntésének alaptörvény-ellenességét állító indítványában nem fogalmazott meg alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmét állító indítványi elem kapcsán arra mutat rá, hogy a nem megfelelő pervitelből bekövetkező vagyronvesztés nem hozható összefüggésbe az e cikkben foglalt tulajdonhoz való joggal, illetve ennek alkotmányos védelmével, így az indítvány e tekintetben nem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [17] A kifogásolt ítéletet az indítványozó azért tartotta tisztességtelennek, illetve a jogbiztonságot sértőnek, mert az a Pp. 335/A. § (1) bekezdésének olyan értelmezését tartalmazza, amely nincs tekintettel arra, hogy az indítványozó az eljárás meghatározott szakaszában jogi képviselő nélkül járt el, illetve, hogy eljárási okok miatt egy – nézete szerint a Kúria által sem vitatottan – törvénytörő adóhatósági eljárás jogkövetkezményeit viselnie kell.
- [18] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is rámutat arra, hogy az Abtv. 29. §-ából következően a testület a bírói ítéleteket kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja felül, törvényességi, tényállás megállapítási, szakjogi mérlegelést igénylő kérdések megítélése, felülbírálata nem tartozik a hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy az erre irányuló indítványok befogadását visszautasítja, a következők miatt: „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} A jelen indítványhoz kapcsolódóan annak eldöntése, hogy a konkrét ügyben a keresetnek az első tárgyaláson történő módosítása megfelel-e a Pp. 335/A. § (1) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek, az eljáró bíróságok tényállás-megállapítási, jogértelmezési és jogalkalmazói hatáskörébe tartozó kérdés, melynek felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre.
- [19] Az indítványozó a Kúria eljárásához kapcsolódóan, a fentiekén túlmenően nem állította, hogy az megsértette volna az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek.
- [20] 4.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Pp. 335/A. § (1) bekezdését az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelme miatt is alaptörvény-ellenesnek tartotta.
- [21] Az indítványozó nézete szerint a Pp. kifogásolt rendelkezése azért sérti az Alaptörvény jogegyenlőségi követelményét meghatározó XV. cikk (1) bekezdését, mert az állam egyes szervei a közigazgatási eljárásban többletjogosítványhoz jutnak azáltal, hogy a felperest – szemben más eljárásokkal – jogvesztő határidőn belül illeti csak meg a keresetváltogatás lehetősége. A Pp. 335/A. § (1) bekezdésének az a funkciója, hogy a Pp. 330. § (2) be-

kezdésében foglalt általános harminc napos keresetindítási határidőt ne lehessen részlegesen, a keresetkiterjesztésen keresztül megkerülni. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pp. kifogásolt rendelkezésének e funkciójából következően a Pp. 335/A. § (1) bekezdése és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése között, az indítványozó által felvetett szempontból semmiféle összefüggés nem áll fenn.

- [22] Az indítványozó álláspontja szerint a Pp. 335/A. § (1) bekezdése azért nem felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog követelményének, mert nem felel meg a normavilágosság követelményének, nem egyértelműen és taxatívén sorolja fel, hogy mely jogszabályi hivatkozásokat kell felsorolni a keresetlevélben. Kifogásolja továbbá, hogy – különösen a laikus ügyfelek esetében – nem érvényesül az az elv, hogy a keresetet tartalma szerint kell elbírálni. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a tisztességes eljárás követelménye semmiképpen nem értelmezhető akként, hogy a Pp. kifogásolt rendelkezésének taxatív felsorolást kellene tartalmaznia. A keresetváltoztatás tilalma és a tartalom szerint történő elbírálás nincsen összefüggésben egymással, és ezért a probléma nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. Az összefüggés hiánya miatt az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet sem vizsgálhatta érdemben.
- [23] Az indítványozó álláspontja szerint azért nem tekinthető hatékony jogorvoslatot biztosító szabályozásnak, és ezért nem áll összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével a Pp. 335/A. § (1) bekezdése, mert a laikus ügyfélre is vonatkozik a kereseti kérelemhez kötöttség, és az ezzel kapcsolatos bírói döntés szempontjai előzetesen nem tárhatók fel. A szabályozás korábban bemutatott funkciójából kiindulva, a Pp. 335/A. § (1) bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése között sem áll fenn semmilyen olyan összefüggés, amely alapján az indítvány befogadásának és érdemi elbírálásának lenne helye; az Alkotmánybíróság tehát megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítvány sem fogadható be.
- [24] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, 27. §-ára, 29. §-ára, 52. § (1) és (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjára, 56. § (3) bekezdésére, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1844/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3108/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.231/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Lakitelek Önkormányzata (székhelye: 6065 Lakitelek, Széchenyi krt. 48., továbbiakban: indítványozó I.) és egy elszámolási eljárás alatt álló víziközmű-társulat (továbbiakban: indítványozó II.) képviselőjében a Dr. Bognár Barbara Ügyvédi Iroda (1126 Budapest, Királyhágó utca 5/B. 2/1. eljáró ügyvéd: dr. Bognár Barbara) terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Kúria Gfv.VII.30.231/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az indítvány szerint az ítélet sérti az Alaptörvény 28. cikkét, 32. cikkének (6) bekezdését, 38. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) bekezdését. A Fővárosi Törvényszék az indítványozók kérelmére, az alkotmányjogi panasz eljárásra tekintettel, 2016. október 6-án jogerőre emelkedett végzésével, a támadott határozat végrehajtását felfüggesztette.
- [2] 1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye az volt, hogy az indítványozó I. mint önkormányzat, az indítványozó II. mint hitelfelvevő és a K&H Bank Zrt. mint hitelnyújtó (továbbiakban: Bank) között 2006. november 27-én beruházási/fejlesztési víziközmű hitelszerződés jött létre, amelynek alapján a Bank 325 000 000 Ft hitelkeret rendelkezésre tartását vállalta 2006. november 28-tól 2008. november 21-ig, illetve ennek a hitelkeretnek a terhére volt jogosult kölcsön igénybevételére az indítványozó II. A hitelszerződésből eredő tartozásokért az indítványozó I. vállalt készfizető kezességet az ugyancsak 2006. november 27-én létrejött készfizető kezességvállalási szerződésben foglaltak szerint. A Bank 2009. június 3-án kelt levelében egyoldalú kamatemelésről – a felek közötti hitelszerződésnek a Bank Vállalati Aktív Banki Szolgáltatásokra vonatkozó Általános Szerződési Feltételei (továbbiakban: ÁSzF) alapján 2009. június 17-i hatállyal történő egyoldalú módosításáról – tájékoztatta az indítványozó II.-t. Ezt követően a Bank 2011. február 11-én kelt levelével – 2011. március 1-jei hatállyal –, majd 2012. március 6-án kelt levelével 2012. március 30-i hatállyal hajtott végre egyoldalú kamatemelést.
- [3] Az indítványozók kifogásolták a Bank – álláspontjuk szerint – jogszerűtlen eljárását, azonban az egyeztetés eredményre nem vezetett. Az indítványozók ezt követően előterjesztett kereseti kérelmükben kérték, hogy a bíróság állapítsa meg a Bank által végrehajtott kamatmódosítások jogszabályba ütközés miatti semmisségét, kötelezze a Bankot a jogszerűtlen módosítások következtében beszedett többletkamat összegének indítványozó I. részére történő visszafizetésére, valamint arra, hogy tartózkodjon a hitelszerződésben rögzített kamatlábtól eltérő kamatláb alkalmazásától. A felek közötti jogvita lényege – ahogyan arra a Fővárosi Törvényszék ítéletének indokolásában rámutatott –, abban állt, hogy az egyedi hitelszerződés szerinti kamatláb módosítható volt-e a Bank részéről egyoldalúan az ÁSzF alapján. A Fővárosi Törvényszék 32.G.43.202/2013/11. számú ítéletével kötelezte a Bankot arra, hogy fizessen meg az indítványozó I. részére 29 532 489 Ft-ot, valamint ezen összeg kamatait, továbbá kötelezte arra is, hogy tartózkodjék a 2006. november 27-én kelt hitelszerződésben megjelölt kamatlábtól eltérő kamatláb alkalmazásától. A bíróság az indítványozók megállapítási keresetét ugyanakkor elutasította és ítéletének indokolásában részletesen kifejtette, hogy az egyedi hitelszerződés és az ÁSzF egymástól eltérő, egymással ellentétes rendelkezése okán az ÁSzF egyoldalú kamatemelést biztosító pontja nem vált a szerződés részévé, ezért az nem érvénytelennek, hanem hatálytalannak tekintendő. Rámutatott a bíróság továbbá arra is, hogy az indítványozók jogukat a marasztalásra irányuló keresettel is megóvhatják, ezért megállapításra irányuló kereseti kérelem előterjesztésének – figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 123. §-ára is – nincs helye. A peres felek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi

Ítélet tábla – kiegészítő ítélettel pontosított – 16.Gf.40.108/2014/5. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. Két marasztalási részösszeg után a kamat mértékét, egy részösszeg tekintetében a kamatfizetés kezdőidőpontját módosította, továbbá megállapította a Bank által végrehajtott egyoldalú kamatmódosítások semmisségét. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az ÁSZF-nek a Bank által hivatkozott pontja nem vált a szerződés részévé, ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a Bank 2009. június 3-án kelt nyilatkozatával egyoldalú szerződésmódosítás valósult meg, amely – a későbbi kamatemelésekkel azonosan – jogszabályba ütköző volt. A másodfokú bíróság szerint a marasztalásra irányuló kereseti kérelem nem zárta ki az egyoldalú szerződésmódosítások érvénytelenségének megállapítását, melynek kimondása azért szükséges, hogy egyoldalú kamatemelésekre a jövőben se kerülhessen sor. A Bank felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.231/2015/4. számú ítéletével a jogerős ítéletet – jogszabálysértésre hivatkozva – hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozók keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint a perben eljáró bíróságok tévedtek, amikor a hitelszerződésben foglalt kamatláb meghatározására tekintettel az ÁSZF egyes rendelkezéseit nem tartották a perbeli jogviszonyt illetően irányadónak és alkalmazandónak. Ebből következően pedig téves a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 205/C. §-ára történő hivatkozás, a felek közötti szerződés ugyanis nem hogy nem zárta ki, hanem éppen hogy a szerződés részévé tette – egyebek mellett – az egyoldalú kamatmódosításra felhatalmazó ÁSZF rendelkezéseket – mondta ki az ítélet. A Kúria ítéletében kötelezte továbbá a Bankot arra, hogy rójon le 2 657 900 Ft felülvizsgálati eljárási illetéket, mert azt, „az illetékhivatal téves illetékkiszabása folytán 295 324 Ft erejéig fizette csak meg, 2 953 200 Ft helyett.

- [4] 2. Az alkotmányjogi panaszban kifejtett érvelés szerint a Kúria eljárása során nem vette figyelembe azt, hogy az indítványozók a Bankkal való szerződéskötéskor nem piaci szereplőként, hanem az adott közfeladat (a térség víziközmű hálózatának kiépítése) ellátását biztosító felekként léptek be a szerződésbe, ezért a per alapját képező jogviszony nem minősíthető kizárólag a polgári jog és a pénzügyi intézményekre irányadó jogszabályok keretei között. Az indítványozók véleménye szerint a felülvizsgálati bíróság akkor járt volna el az Alaptörvény 28. cikkével összhangban, ha a körülmények mérlegelésénél döntő szempontként veszi figyelembe azt, hogy a helyi önkormányzatok tulajdona a nemzeti vagyon része, köztulajdon [Alaptörvény 32. cikk (6) bekezdés, 38. cikk (1) bekezdés], amely a helyi önkormányzatok feladatállását szolgálja, nem pedig egy „hitelezői többletigény korlátlan, időben és összegében be nem határolt folyamatos kielégítését”. Az indítványozók álláspontja szerint, az alaptörvény-ellenes ítélet az önkormányzat működésképtelenségét eredményezi, annak ellenére, hogy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 5. §-a kifejezetten rögzíti, hogy az Alaptörvény 32. cikkének (1) bekezdésében rögzített feladat- és hatáskörök jogszerű gyakorlása alkotmánybírósági és bírósági védelmet élvez. Hivatkoznak ennek kapcsán az indítványozók arra is, hogy a köztulajdon célhoz rendeltsége, az önkormányzatiság, a nemzeti vagyon kezelése és védelme olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések, amelyek a bírói döntés meghozatalakor elsődleges védelmet élveznek (kellene, hogy élvezzenek). Állították az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is arra tekintettel, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás során a Pp. 270. § (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétesen nem alkalmazta a Pp. 124. § (2) c) pontját, és annak alapján a Pp. 130. § (1) i) pontját, azaz a bíróság annak ellenére sem utasította el idézés kibocsátása nélkül a felülvizsgálati kérelmet, hogy a Bank a felülvizsgálati illetéknek csak egy részét fizette meg. Az indítványozó szerint egyébként az eljárást kezdeményező fél kötelessége és felelőssége az illeték maradéktalan megfizetése, így a konkrét ügyben nem bír relevanciával az, hogy az illetékkiszabás tévesen történt. Az indítványozói álláspont szerint, a Kúriának – ha már a felülvizsgálati kérelmet az előzőekben foglaltak szerint nem utasította el –, legkésőbb a tárgyaláson a Pp. 157. §-ának a) pontja alapján meg kellett volna szüntetnie az eljárást. Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állították arra hivatkozva is, hogy „a tárgyalás időtartama, valamint a Kúria döntésében szereplő megállapítások – az ítélet 6. oldalának utolsó előtti bekezdése, 8. oldalának 3. bekezdése – azt támasztják alá, hogy a felülvizsgálati bíróság a minden részletre kiterjedő, és nem a felülvizsgálati bíróság döntésének fentiek szerinti részeiben rögzített tartalommal megtett beadványunkat nem vonta a mérlegelés körébe döntése meghozatalakor”.
- [5] 3. A főitkari felhívást és tájékoztatást követően az indítványozók kiegészítették alkotmányjogi panaszukat, melyben elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakra alapították a kérelmet, de változatlanul fenntartották az Alaptörvény 28. cikkével, 32. cikkének (6) bekezdésével és 38. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben korábban kifejtett álláspontjukat is. Hivatkozásuk szerint az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak

a jogállamiság részét képezik, annak alapvető garanciáit tartalmazzák, ezért a 32. cikk (6) bekezdésében és a 38. cikk (1) bekezdésében foglalt rendelkezések megsértésével lefolytatott eljárás a jogállamiság követelményébe ütközik, amely értelmezhető önmagában is alapjogsérelemként, de a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakon keresztül a bírói döntés feltétlenül sérti az Alaptörvényben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogukat.

- [6] 4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy az ügyben felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [7] 4.1. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperesek voltak, így érintettségük megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Megállapította az Alkotmánybíróság továbbá azt is, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvitás ügyben az indítványozó I. mint önkormányzat mellérendelt jogalanyként és nem a közhatalom gyakorlójaként járt el, így jelen ügyben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt illetően indítványozói jogosultsággal rendelkezik {3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, (továbbiakban: Abv.) Indokolás [18]}.
- [8] 4.2. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria támadott ítéletét 2016. április 28-án vette kézhez, az indítványt 2016. június 22-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül személyesen nyújtotta be az elsőfokú bíróságon, így a panasz határidőben benyújtottnak tekintendő. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett felülvizsgálati ítélet megsemmisítésére. Megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény 28. cikkében, 32. cikkének (6) bekezdésében, valamint 38. cikkének (1) bekezdésében foglaltak nem tartalmazzák az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható és ennek okán jelen ügyben e rendelkezések alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetnek fel.
- [9] 4.3. Az alkotmányjogi panaszból megállapíthatóan az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán valójában azt sérelmezték, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem idézés kibocsátása nélküli elutasítása, illetve az eljárás megszüntetése helyett érdemben döntött. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint azonban a felülvizsgálati eljárás során történt – az indítványozók által egyébként a Kúria előtt nem kifogásolt – téves illetékkiszabás felvethet törvényességi kérdéseket, de mindez alkotmányjogi relevanciával nem bír. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható (Abv., Indokolás [22]).
- [10] 4.4. Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva sérelmezték a Kúria által tartott nyilvános tárgyalás időtartamát, valamint az ítélet 6. oldalának utolsó előtti és 8. oldalának harmadik bekezdésében foglalt szövegrészeket is. Arra vonatkozó indokolást azonban sem az alkotmányjogi panasz, sem annak kiegészítése nem tartalmaz, hogy az említett hivatkozások alapján miért sérült volna az indítványozók tisztességes eljáráshoz való joga.
- [11] 5. Az indítványozók a fentiekben kifejtettek szerint, a felülvizsgálati eljárás során hozott döntéssel kapcsolatosan nem állítottak olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [12] Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1341/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3109/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.630.319/2016/8. számú ítélete és a Pesti Központi kerületi Bíróság 11.P.53.158/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 48. § (3) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Skultéti Zsuzsanna (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.630.319/2016/8. számú ítélete és a Pesti Központi kerületi Bíróság 11.P.53.158/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, illetve a jogerős döntés végrehajtásának felfüggesztését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] Ezen felül a panaszos a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) 48. § (3) bekezdése tekintetében is az Alkotmánybírósághoz fordult és kérte a rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve megsemmisítését.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az alperes betéti társaság (a továbbiakban: Bt.) 2014 decemberéig, a jogviszony felmondással való megszüntetéséig látta el a felperesi társasház közös képviselőt. Ezt követően a társasház egy másik gazdasági társaságot bízott meg a képviselői tevékenység ellátásával. Mivel a társasház iratait a Bt. felszólítás ellenére sem adta át a már érvényes megbízással rendelkező Kft.-nek, a társasház keresettel fordult a bírósághoz a közös képviselőtől ideje alatt keletkezett valamennyi irat átadása érdekében.
- [5] A Pesti Központi Kerületi Bíróság alaposnak találta a felperesi kérelemben foglaltakat és az ítéletben tételesen felsorolt iratok kiadására kötelezte az alperes Bt.-t. A bíróság a Tht. 48. § (3) bekezdése értelmezése során rámutatott, hogy az alperes nem tagadhatja meg az iratok átadását, feltételeket nem szabhat ehhez, a Tht. rendelkezése nem biztosít erre lehetőséget számára. A bíróság álláspontja szerint „az alperes jövőbeni esetleges felperesi kártérítési vagy egyéb eljárástól való félelem miatti, garanciális igénye a felperes felé teljesen ok nélküli. [...] Számtalan lehetőség és mód lett volna arra, hogy az alperes esetlegesen az iratokat magának megfelelő módon tárolja, rögzítse, erről fénymásolatot készítsen, akár közjegyző előtt erről okiratok készüljenek, de ez nem ok arra, amely alapján az alperes megtagadhatja a felperes részére az iratok kiadását.” Az alperesi fellebbezés alapján másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék osztotta az elsőfokú bíróság által írtakat az iratátadás módjának meghatározása körében, az elsőfokú ítéletet pedig – az ügy érdemét nem érintő pontosítás mellett – helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó az alperes Bt. belfogja és törvényes képviselője. Alkotmányjogi panaszában mindenképp az azt kifogásolja, hogy a Tht. támadott rendelkezése szerint olyan fél kezébe kell letennie az eredeti okirati bizonyítékokat, amely egy esetleges jogvita esetén ellenérdekű lehet, ezáltal pedig kiszolgáltatott helyzetbe kerül. Az alapjogsérelem okát abban látja, hogy a Tht. nem tartalmaz megfelelő garanciális szabályokat az iratátadási eljárás, illetve iratok őrzése, kezelése, későbbi rendelkezésre bocsátása és megsemmisítése tekintetében. Az indítvány-kiegészítésben előadott érvelés szerint a Tht. megsemmisíteni kért rendelkezése nem biztosítja a szabadsághoz és személyes biztonsághoz való jogát, illetve nem nyújt lehetőséget a tulajdonát fenyegető jogtalan támadás elhárításához, ezért az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésébe és az V. cikkébe ütközik.

- [7] Az indítványozó sérelmesnek találja, hogy semmilyen általa feltárt szabálytalanság miatt nem perelheti be sem a társasházat, sem az új közös képviselőt, mert nem lakástulajdonos a társasházban. Ebben a tekintetben az Tht. felülvizsgálatát és „újraalkotását” tartaná szükségesnek.
- [8] A támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelölte meg. Nézete szerint a bírók nem jártak el pártatlanul, amikor csak az iratadási kötelezettségét vizsgálták, a jogait pedig nem. Álláspontja alapján az iratadás módjával kapcsolatban a bíróságok bizonyítási eljárást nem folytattak le, erre vonatkozó érveit figyelmen kívül hagyták, valamint terhére aránytalanul magas perköltséget állapítottak meg.
- [9] A fentiekén túl a panaszos felhívta az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését is, az O) cikk sérelmére vonatkozó kérelmét azonban az indítvány-kiegészítésben visszavonta.
- [10] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [12] Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind a 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadhatóságának alapvető törvényi feltételei közé tartozik az, hogy az indítvány egyedi ügyben érintett személytől vagy szervezettől származzon.
- [13] Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok alapján rögzíthető, hogy az első- és másodfokú ítélet alpereseként a Bt. szerepelt, amelynek képviselője (beltagja) az indítványozó volt. Az Alkotmánybíróság megállapította ugyanakkor azt is, hogy az alkotmányjogi panaszt az indítványozó – jogi képviselő nélkül eljárva – saját nevében, magánszemélyként terjesztette elő. Sem a panaszindítványban, sem annak kiegészítésében nincs konkrét utalás arra, hogy az indítványozó panaszát az alperes társaság nevében, annak törvényes képviselőjeként terjesztette volna elő. Képviselői jogosultságát igazoló vagy a cégre vonatkozó jogviszonyára vonatkozó iratot indítványához nem csatolt.
- [14] A személyes érintettség azt feltételezi, hogy a panaszos a saját személyét érintő jogsérelmet szenved, ilyen összefüggés feltárásra viszont az iratok átadására irányuló per az indítvány alapján nem ad alapot.
- [15] Mivel az indítványozó érintettsége sem állapítható meg, az Alkotmánybíróság a befogadhatóság egyéb feltételeinek vizsgálatától eltekintett.
- [16] 4. Fentiekre tekintettel az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a által meghatározott egyedi ügyben való érintettség feltétele nem teljesült, így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1460/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3110/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 57. § (2) bekezdése, a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. § (1) bekezdése, valamint a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.234/2015/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. (1) bekezdése és a 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 57. § (2) bekezdése, a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 5. § (1) bekezdése, valamint a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.234/2015/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] Az ügy előzménye, hogy az indítványozó gyermekének újszülött korában beadatta az NM rendelet 5. § (2) bekezdés a) pontja szerinti életkorhoz kötött védőoltást (az úgynevezett BCG oltást, amelynek a születést követő négy héten belül kell megtörténnie), azonban gyermekének – az átlagostól el nem térő – oltási reakciói miatt a további oltásokat elmulasztotta. A védőnői szolgálatnak az indítványozó többszöri sikertelen felhívását és tájékoztatását követően a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal JN-03R/064/00434-2/2015. számú határozatával kötelezte az indítványozót, hogy a megjelölt időpontban gyermekével jelenjen meg a kisújszállási háziorvosi szakrendelőben az elmaradt oltások [torokgyík (*diphtheria*), merevgörccs (*tetanus*), szamárköhögés (*pertussis*), gyermekbénulás (*poliomyelitis anterior acuta*), b típusú *Haemophilus influenzae* (Hib)] pótlása céljából. Az indítványozó a határozatban foglaltaknak nem tett eleget, az ellen fellebbezéssel élt. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Karcagi Járási Népegészségügyi Intézete JNR/062/00474-2/2015. számú határozatával az elsőfokú közigazgatási döntést helybenhagyta.
- [4] A határozat felülvizsgálatát kérve az indítványozó keresetett terjesztett elő a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. A bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott 5.K.27.234/2015/12. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. A bíróság rámutatott, hogy az Eütv. 58. § (3) bekezdése értelmében az oltások alóli mentesítésre kizárólag egészségügyi – nem pedig lelkiismereti, vagy egyéb (az esetleges oltási reakció miatti aggodalom) – okból kerülhet sor. A bíróság kiemelte, hogy az indítványozó nem terjesztett elő olyan orvosi szakvéleményt, amely gyermekének allergiáját, túlérzékenységét, vagy egyéb olyan betegségét igazolná, amely a kötelezettség alóli mentesítésre adna lehetőséget. A bíróság kifejtette, hogy a hatóságok tájékoztatási kötelezettségüknek eleget tettek, továbbá hangsúlyozta, nincs hatásköre az előszűrés körének megállapítására (mivel az orvostudományi szakkérdés). A bíróság – az indítványozó érvelésével szemben – hangsúlyozta azt is, hogy a merevgörccs (*tetanus*) egy olyan baktérium által okozott, akár halálos kimenetelű fertőzés, amely védőoltással megelőzhető.
- [5] Az indítványozó eredetileg benyújtott alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy az NM rendelet 5. § (1) bekezdése és a támadott ítélet sérti az Alaptörvény több rendelkezését, illetve a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes az Eütv. 57. § (1) bekezdésében foglaltakkal is. Az indítványozó az NM rendelet támadott rendelkezésével összefüggésben előadta, hogy a merevgörccs (*tetanus*) nem terjed emberről emberre, így járványt nem idézhet elő, márpedig – figyelembe véve az Alkotmánybíróság 39/2007. (VI. 20.) AB határozatát (a továbbiakban: Abh.) – védőoltások kötelezővé tétele csak járványok megelőzése érdekében lehet alkotmányos. Az indítványozó kifejtette, hogy számos tanulmány szerint a kötelező védőoltások miatt a gyermekekben akár mara-

dandó egészségkárosodás is kialakulhat. Álláspontja szerint a védőoltások kockázati tényezői nincsenek kellően feltárva, így azok az emberen – beleegyezése nélkül – végzett orvosi kísérletnek minősülnek. Az indítványozó kifogásolta az Abh.-ban foglaltakat is, illetve javasolta az Eütv. 57. § (2) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát.

- [6] Az Alkotmánybíróság főtárgya – az Abtv. 55. § (3) bekezdése alapján – hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, annak érdekében, hogy jelölje meg pontosan a sérelmes alaptörvényi rendelkezéseket, továbbá, hogy alapjogsérelmét alkotmányjogilag releváns érveléssel támassza alá. Az indítványozó kérelme kiegészítésében az Eütv. 57. § (2) bekezdése megsemmisítését is kérte. Az indítványozó a korábbiak mellett előadta, hogy az NM rendelet a merevgörccs (*tetanus*) elleni oltási kötelezettséggel megsértette az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében és a XVI. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított jogait. Álláspontja szerint az Eütv. 57. § (2) bekezdése az NM rendeletre utalva úgy rendel el kötelező oltásokat, hogy nem biztosít megfelelő előszűrési rendszert. Erre tekintettel a támadott jogszabályi rendelkezések és az azokon alapuló ítélet sértik az Alaptörvény II. cikkét (emberi méltósághoz való jog), a III. cikk (2) bekezdését (tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni), valamint a XX. cikkét is (testi és lelki egészséghez való jog). A jogszabályok által előírt védőoltások esetleges súlyos – maradandó egészségromlást okozó – mellékhatások viselésére kötelezik az egyéneket, ezért a támadott jogszabályi rendelkezések és az azokon alapuló ítélet sértik a gyermekeknek az Alaptörvény II. cikkében, a III. cikk (1) bekezdésében (kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés, szolgátságban tartás, emberkereskedelem tilalma) a XVI. cikk (1) és (2) bekezdésében (minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést), valamint a XX. cikk (1) bekezdésében biztosított jogait. Az indítványozó végül előadta, hogy az Eütv. a mellékhatások fellépése, maradandó egészségkárosodás fellépése esetén nem biztosít feltétlen kártalanítást, ezért az sérti az Alaptörvény II. és XX. cikkében biztosított alapjogokat.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha az indítványozó – többek között – előadja Alaptörvényben biztosított jogainak lényegét, illetve ha megindokolja, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjai]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot követ a tekintetben, hogy „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], lásd továbbá: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3274/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7], vagy a 3041/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában általánosságban, absztrakt értelemben vitatta az Eütv. és az NM rendelet által előírt életkorhoz kötött védőoltások egészségügyi kockázatait, illetve az azokat előíró jogszabályi rendelkezéseket. Az indítványozó mind eredeti, mind az Alkotmánybíróság főtárgyának hiánypótló felhívását követően előterjesztett beadványában is csupán felsorolta az Alaptörvény egyes rendelkezéseit, azok sérelmét alkotmányjogi érvekkel nem támasztotta alá. Az indítványozó továbbá általánosságban hivatkozott a támadott jogszabályi rendelkezések és a támadott bírósági ítélet alaptörvény-ellenességére, azonban sem eredeti panaszában, sem annak kiegészítésében nem fejtette ki, hogy azok miért és mennyiben sértik saját, vagy gyermekének az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseiben biztosított jogait.

[10] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban előírt követelményeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1676/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3111/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 22.K.32.445/2016/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője, Tulok Vidor 2016. november 22-én nyújtotta be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, amelyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 22.K.32.445/2016/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (felperes) kreditelismerési kérelmében 2015. október 1-én az Alkotmányjog I. című tantárgy befogadását kérte a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán, mivel a fenti tantárgyat 2006. június 19-én egy másik egyetem jogi karán már teljesítette. A Kreditátviteli Bizottság a 2015. november 3-án kelt határozatában elutasította a kérelmet azzal az indokolással, hogy az indítványozó nem a hatályos jogszabályok alapján tanulta a tantárgyat. Az indítványozó jogorvoslati kérelmére eljárva a Felülbírálati Bizottság megsemmisítette a fenti döntést, és az elsőfokon eljáró szervet a határozat hiányos indokolása miatt új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasította. A Kreditátviteli Bizottság a 2016. február 25-én kelt ADH/0-1401/2016. számú határozatával az indítványozó kérelmét – a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (a továbbiakban: TVSZ) alapján – ismételen elutasította. Az indítványozó fellebbezésére eljáró Felülbírálati Bizottság a 2016. május 2-én kelt 4/2016. (IV. 12.) FB határozatával az indítványozó felülbírálati kérelmét – a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 49. § (5) bekezdése és a TVSZ 55. § (1) és (2) bekezdése alapján – elutasította. Kiemelte, hogy a kreditelismerés kizárólag a kredit megállapításának alapjául szolgáló tudás, ismeretek összevetésével történik, és – a tanszékvezető állásfoglalását alapul véve – megállapította, hogy a két tantárgy közötti egyezőség csupán 18%-os, tehát nem éri el az Nftv. 49. § (5) bekezdésében előírt 75%-ot. Az indítványozó a jogerős határozattal szemben kereseti kérelmet terjesztett elő, melyben elsődlegesen kérte a határozat megváltoztatását akként, hogy a bíróság a kreditátviteli kérelmének adjon helyt, másodlagosan azt, hogy az alperes határozatát helyezze hatályon kívül és utasítsa az alperest új eljárásra.
- [3] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2016. augusztus 24-én kelt 22.K.32.445/2016/5. sorszámú ítéletében elutasította az indítványozó keresetét. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy az alperes eljárásjogi jogszabálysértéseket nem követett el, mivel eleget tett a tényállás-tisztázási és indokolási kötelezettségének. Az Nftv. 49. § (5) bekezdése a tudás összevetését a felsőoktatási intézmény e célra létrehozott bizottságához telepítette, ezért fel sem merült, hogy az alperes nem rendelkezne megfelelő szakértelemmel és szakértő alkalmazására lenne szükség. A határozat témánként rendszerezte az ismeretanyag összehasonlítását és tartalmazta, hogy az indítványozó mely témákat nem a hatályos jogszabályok alapján tanult. Ezért a bíróság szerint nem bírt az ügyre kiható jelentőséggel az, hogy a határozat nem tartalmazta a 18% kiszámításának a módját. A bíróság azt is rögzítette, hogy az indítványozó jogorvoslati jogosultságának sérelme sem volt megállapítható, mivel ezen jogával minden esetben élt. A bíróság az anyagi jogi jogszabályok körében szintén nem állapított meg jogszabálysértést. A bíróság rámutatott arra, hogy az alperes értékelése egy mérlegelés eredménye volt, amelynek konkrét szempontjait a jogszabály nem adja meg, így a bizottságnak széles körű mérlegelési jogköre van. Ugyanakkor az alperes határozatában felsorolta a mérlegelés szempontjait, és a határozat indokolásából a mérlegelés okszerűsége kitűnt.

- [4] 1.2. Az indítványozó szerint a kifogásolt bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint XXIV. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét egyrészt azzal indokolta, hogy a bíróság elutasította a szakértő kirendelésére irányuló indítványát, így nem állt módjában bizonyítani, hogy az alperes számítási módja alapvetően téves. Másrészt az indokolás hiányát kifogásolta, mivel az alperes határozata és az azt jóváhagyó bírósági ítélet nem tartalmazza a 18%-os egyezés kiszámításának módját. Az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való joga azért sérült, mert a bírósági eljárás során nincs lehetőség felülbírálni az egyetemi bizottság szakmai álláspontját és a bírósági eljárás nem vezethet a határozat megváltozásához.
- [5] Az indítványozó – az Alkotmánybíróság Hivatalának hiánypótlási felhívását követően – 2017. január 19-én kiegészítette indítványát. Ebben – kiemelve az ítélet vonatkozó részeit – lényegében megismételte a korábbi érveit.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indoklással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [7] 2.1. Az indítványozó a bírósági eljárásban felperesként vett részt, így érintettsége a támadott ítéletekkel összefüggésben egyértelműen megállapítható. Az Abtv. 27. §-a azonban nem csupán az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben való érintettséget követeli meg, hanem feltételezi az összefüggést az alapügy és az alkotmányjogi panasz eljárás között. Az alapügyben való érintettség az alkotmányjogi panasz eljárás szükséges, de nem elégséges feltétele. Az alkotmányjogi panasz funkciója a jogorvoslat, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét feltételezi. Ennek megfelelően az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz esetén az indítványozónak azt kell valószínűsítene, hogy az egyedi ügyben hozott döntés sérti az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait.
- [8] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a jogorvoslathoz való jog sérelme a kifogásolt bírói döntéssel összefüggésben az indítványozó által előadottak alapján nem merül fel, mivel az indítványozónak lehetősége volt arra, hogy az érintett jogos érdekét érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében bírósághoz forduljon, és élt is ezzel a lehetőséggel. Az Alaptörvény megköveteli azt is, hogy a jogorvoslat nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására, ami azt feltételezi, hogy a jogorvoslatot végző szervnek az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben kell megvizsgálnia [24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [19]]. Mindebből nem következik az, hogy a jogorvoslatot elbíráló szerv maga dönthetne tudományos kérdésekben, amelyek az Nftv. 49. § (5) bekezdése szerint – az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdésével összhangban – a tudomány művelőit illeti meg. Az indítványozó azzal a felvetéssel, hogy a bíróság a tudomány művelőinek álláspontját szakmai kérdésben bírálja felül, tulajdonképpen az Nftv. 49. § (5) bekezdését kifogásolja, amely széles körű mérlegelési jogkört adott a hatáskörében eljáró bizottságnak. Erre azonban az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz esetén nincs lehetősége.
- [9] Ugyanezen okból nem merül fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme sem a kifogásolt bírói döntéssel összefüggésben, amiatt, hogy a bíróság elutasította az indítványozó szakértő kirendelésére irányuló indítványát, és így nem állt módjában bizonyítani, hogy az alperes számítási módja alapvetően téves.
- [10] 2.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Ezen feltételek vagylagos jellegűek, ezért teljesítésüket az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [11] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott

valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

- [12] Az alkotmányjogi panaszban előadott indokolás hiányát az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Mindebből az is következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [13] A panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel magából az indítványból is megállapítható, hogy a bíróság az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálta, és ennek értékeléséről számot adott. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a hatóság és a bíróság döntésével, valamint annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [14] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1908/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3112/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.396/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál u. 10.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Pfv.III.21.396/2015/6. számú ítélete ellen, az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására tett indítvány kiegészítésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és (7) bekezdésének valamint a B) cikk (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozott.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az indítványozó a perbeli ingatlan tulajdonosaként a luxusadóról szóló 2005. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: luxusadó törvény) alapján 2007-ben és 2008-ban adófizetésre kötelezett volt. Az Alkotmánybíróság a 155/2008. (XII. 17.) AB határozatával megállapította, hogy a luxusadó törvény alkotmányellenes, ezért azt a határozat kihirdetése napjával megsemmisítette.
- [3] Az indítványozó polgári pert indított a Magyar Állam ellen kártérítés és ezen belül különböző összegek után, eltérő időpontoktól járó késedelmi kamatok megfizetésére arra hivatkozással, hogy a Magyar Állam mint jogalkotó a luxusadó törvény megalkotásával kárt okozott, amely a befizetett luxusadó mértékével azonos. Az indítványozó szerint a jogalkotási tevékenység nem áll a jogrendszer felett, miután pedig a kár a jogalkotási tevékenységgel okozati összefüggésben áll, e tevékenység jogellenessége megállapítható, továbbá az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából következett a norma alkotmányellenessége, erre tekintettel az Országgyűlés felróható magatartása is fennáll.
- [4] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 70.P.22.250/2013/11. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, indokolásában megállapította, hogy a kereset elbírálására a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 349. §-a az irányadó. Az elsőfokú bíróság szerint a polgári jogi kárfelelősség általános szabályaiból, illetve a polgári jognak a jogrendszerben való elhelyezkedéséből levezethető az, hogy a jogalkotó a jogalkotással esetlegesen okozott károkért polgári jogi felelősséggel nem tartozik. A régi Ptk. 339. §-a alkalmazása során valamennyi károkozást jogellenesnek kell tekinteni, kivéve ha azt jogszabály megengedi. Egy jogszabály alkalmazásával keletkezett kár esetén a jogalkalmazó szerv magatartását a jogszabály kifejezetten előírja, így az adó beszedését is, ezért az nem lehet jogellenes. A jogszabály alkotmányellenességét kizárólag az Alkotmánybíróság állapíthatja meg, a jogszabály megsemmisítéséig hatályos jogszabálynak megfelelő magatartás nem lehet jogellenes, a rendes bíróság pedig nem bírálhatja felül az Alkotmánybíróságnak a jogszabály alkotmányellenessége kapcsán hozott döntését.
- [5] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 17.Pf.20.189/2014/6-II. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta, és indokolásában arra a következtetésre jutott a PK 42. számú állásfoglalás és az 5/2007. (II. 27.) AB határozatban foglaltak egybevetése alapján, hogy amikor az Országgyűlés általános és absztrakt szabályt fogalmaz meg a törvényben, akkor a jogalkotás nem minősül a közhatalom gyakorlása során kifejtett szervező-intézkedő tevékenységnek, ezért nem esik a régi Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése alá. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a jogszabály általános érvényű és elvontan megfogalmazott magatartásszabályokat állapít meg, ezért a jogalkotásra, a hozzá kötődő felelősséggel együtt, a közjog szabályai az irányadók, amelyek az alkotmánysértés esetén még akkor is védelmet biztosítanak a jogalkotó számára, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt hatálybalépésének időpontjára visszamenő hatállyal semmisíti meg. A másodfokú bíróság szerint a polgári jogi kártérítés szabályai kizárólag abban az esetben alkalmazhatók, amennyiben olyan többlétevényállási elemeket is meg lehet állapítani, mint a diszfunkcionális jogalkotás, amikor a jogalkotó egyedi ügyben rendel-

kezett, azonban az a körülmény, hogy az alkotmánybírói gyakorlat alapján előre látható lett volna, hogy az Alkotmánybíróság a luxusadó törvényt meg fogja semmisíteni, nem jelent a diszfunkcionális jogalkotással azonos súlyú többlettényállást.

- [6] A Kúria Pfv.III.21.396/2015/6. számú ítéletével a jogerős ítélet hatályában fenntartotta, indokolásában kiemelte, hogy a jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy a jogvita elbírálására a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése, a korábbi Alkotmány és az Alkotmánybíróságról szóló, korábban hatályban volt 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) rendelkezései az irányadóak. A Kúria indokolásában utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság a 155/2008. (XII. 17.) határozatával a luxusadó törvény egészét alkotmányellenesnek tartotta, azonban a törvényt a határozat kihirdetése napjával, a jövőre nézve semmisítette meg. A régi Abtv. 43. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a jogszabály megsemmisítése nem érinti a határozat közzététele előtt létrejött jogviszonyokat, s a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket. A Kúria szerint az adott esetben az Alkotmánybíróság választása szerint élt a jövőre nézve szóló megsemmisítés lehetőségével és annak jogszabály által szabályozott jogkövetkezményéből eredően a jogszabály megsemmisítése előtti adóévekre kivetett és befizetett adót nem lehet olyannak tekinteni, hogy annak nem volt jogi alapja, ezért sem a jogellenes magatartás, sem a kár, illetőleg annak okozása nem állapítható meg, azaz a kártérítési felelősség egyik feltétele sem áll fenn.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria ítéletével szemben, amelyben előadta, hogy álláspontja szerint a jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés az, hogy az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát alapvetően érinti, hogy a Kúria az ügy tárgyát képező jogalkotással okozott kár megléte kapcsán az általa felsorakoztatott érvekre egyáltalán nem reagált, így az indítványozó keresete lényegében indokolás nélkül került elutasításra. Hangsúlyozta, hogy indítványa tárgya nem a bírósági eljárás kimenetele, hanem a vonatkozó indokolás hiánya, hiszen az indokolt döntés a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képezi. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában idézett a felülvizsgálati kérelméből, amelyben alapvetően a közjogi immunitás tanának meghaladottságára, a bírói gyakorlat felülvizsgálatának szükségességére és az Alaptörvény B) cikkében foglalt sérelmére hivatkozott, melyet a C-98/14. *Berlington Hungary Kft. és társai* ügyben 2015. június 11-én hozott ítélet [ECLI:EU:C:2015:386] uniós jogi példájával és az Európa Tanács 1984. szeptember 18-án elfogadott, az állami kárfelelősségről szóló ajánlásával szemléltetett. Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kúria jogi érvelése fél oldalt tesz ki és a felek jogi érveinek összefoglalása is formáságokra szorítkozik, egyebekben az indítványozó a Kúria indokolását vitatta. Az indítványozó utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának azon gyakorlatára, amely szerint nem felel meg az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmánybíróságnak nem szükséges arról döntenie, hogy az indítványozó jogosan lett-e pervesztes, azonban abban a kérdésben indokolt az állásfoglalás, hogy alkotmányosan megengedhető-e, hogy a Kúria nem adta értékelhető indokát annak, hogy az indítványozó számos iratban, részletesen előadott érvei alapján az alkotmánybírói megsemmisítés *ex nunc*, *ex tunc* vagy *pro futuro* volta nem lényeges a kárfelelősség megállapításakor. Az indítványozó álláspontja szerint az indokolási kötelezettséget előíró, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. § (3) bekezdésének Kúria általi megsértése már önmagában alaptörvény-ellenességre vezet. Ezen túlmenően a tisztességes eljárás követelményének érvényesülésével összefüggésben a 7/2013. (III. 1.) AB határozatra hivatkozott.
- [9] Az indítványozó indítvány-kiegészítésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a megsértését is megjelölte, azonban ehhez kapcsolódó indokolást nem terjesztett elő.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását, a befogadás formai és tartalmi feltételeinek teljesülését vizsgálta meg.
- [11] Az alkotmányjogi panaszt 2016. szeptember 15-én – az indítványozó igazolási kérelmében előadottak szerint – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően a kúriai ítélet joghatályos kézbesítésétől – 2016. augusztus 9. napjától – számított hatvan napon belül adták postára.
- [12] Az Abtv. 27. §-ának a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panaszal fordulhat a Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező

- döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (7) bekezdés], ugyanakkor az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] kivételével – csak felsorolta, de nem fejtette ki, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét miben látja. Következésképpen az indítvány a B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt formai feltételnek, mert nem tartalmazza az indítványban foglalt kérelem részletes indokolását. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Ennek kapcsán megjegyzendő, hogy az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozása esetén sem értelmezhető az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, ezért e tekintetben érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására indokolás előterjesztése esetében sem lenne lehetőség {3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek oka, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában a visszaható hatályú jogalkotás, illetve a felkészülési idő hiányára való hivatkozás kivételével alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetőség {3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [14] Az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás vonatkozásában formai értelemben tartalmaz indokolást, e tekintetben az indítvány megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására vonatkozó jogosultságát igazolta. A kúriai ítélettel szemben további jogorvoslatnak nincs helye, így az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslat kimerítésére vonatkozó követelményeknek.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz vizsgálatának kereteit az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az indítványban megfogalmazott kérelem és alkotmányossági indokolás jelöli ki. Következésképpen a jelen egyedi ügyben az alkotmányjogi panasz tartalmi vizsgálata az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárásból fakadó indokolási kötelezettségre korlátozódott, mivel a XXVIII. cikk (7) bekezdése és a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítvány a formai feltételeknek nem felelt meg.
- [16] Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető tartalmi feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az alkotmányjogi panaszban előadott kérdést az Alkotmánybíróság az indítványban is felhívott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21], [33]–[34]). Következésképpen az indítványban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdés tárgyában az Alkotmánybíróság már korábban állást foglalt [lásd: 3130/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság leszögezi, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi jelentőségű kérdésként azt jelölte meg, hogy a Kúria nem indokolta meg, hogy a luxusadó törvény alkotmánybírósági megsemmisítésének hatálya nem lényeges a kárfelelősség megállapításakor. Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria ítélete arra tekintettel nem tartalmazza az indítványozó által hiányolt megállapítást, mivel az ítélet az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedett és kifejezetten akként foglalt állást, hogy – a perbeli tényállásra alkalmazandó – régi Abtv. 43. § (2) bekezdése értelmében a luxusadó törvény *ex nunc* hatályú megsemmisítése nem érinti a 155/2008. (XII. 17.) AB határozat közzétételét megelőzően létrejött jogviszonyokat és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket, ezért a jogszabály megsemmisítése előtti adóévekre befizetett adó nem tekinthető jogalap nélkülinek, így a kártérítési felelősség feltételei nem állnak fenn. Tekintettel arra, hogy a Kúria nem osztotta az indítványozó álláspontját a megsemmisítés hatályának irrelevanciája vonatkozásában, ellentétes jogi álláspontjáról pedig megfelelően számot adott, az indítvány tárgyát képező ítélet vonatkozásában az indokolás hiánya alkotmányjogi értelemben érdemi vizsgálat szükségességét nem vetette fel.
- [19] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tisztességes eljárás követelményének részét képező indokolási kötelezettség nem értelmezhető akként, hogy az egyedi jogvitákban eljáró bíróságoknak általános jelleggel állást

kelljen foglalniuk jogdogmatikai kérdésekről, e tekintetben a tételes jog értelmezésén túlmutató jogtudományi nézetkülönbségek ütköztetése meghaladná a bírói ítéletek kereteit. Ezen túlmenően az indítványozó nem jelölte meg, hogy milyen kérdésekre nem tért ki a kúriai ítélet indokolása, illetve milyen lényeges kérdések vizsgálatának hiányát kifogásolja. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó által felhozott uniós jogi példa még az indítványozó szerint sem releváns az alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügyben, így a kúriai ítélet e vonatkozásban sem vet fel érdemi alkotmányossági aggályt.

- [20] Az Alkotmánybíróság az indítványozó azon álláspontját sem osztja, miszerint adott esetben a bíróságok indokolási kötelezettségét előíró Pp. 221. §-ának megsértése már önmagában alaptörvény-ellenességre vezetne, hiszen egy eljárási szabály formális megsértése nem eredményez szükségszerűen alapjogi sérelmet. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [21] Az alkotmányjogi panasz a B) cikk (1) bekezdése valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában a formai feltételeknek, míg a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a befogadhatóság tartalmi feltételeinek nem felel meg, mivel az indítvány valójában – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség valószínűsítése illetve alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése nélkül – az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás felülmérlegelését célozta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint e vonatkozásban tartózkodik az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [22] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – részben a határozott kérelem követelményeinek való meg nem felelés, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1739/2016.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273